

رِیگای بهشت

به هۆنراوه و پهخشان

ئادابی بهری کردنی موسوئمان به ریگای
بههشمی پیروژدا

دانراوی

مه لاجند الکریمی مدرس

چاپخانهی ئیرشاد - بهغداد

۱۴۰۶هـ - ۱۹۸۶م

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی زاتی خوای پهروهردگار
پهروهردگاری بی گیان و گیاندار
به خشندهی شوعوور به گیانداران
بۆ خوۆشی ژیان له پوژگاران
تا خواستت بیی نه ژین به خوۆشی
که خواست نه ما گیانیاں نه کیشی
یانئ به تووی زووی پوژگاران
گیان نه مانده ته له لای گیانداران
دروود بۆ گیایی پاکی پیغه مبه
یانئ (محمد) شه فیعی مه حشهر
ههم له بۆ گیانی ههموو یارانئ
به گیان و به مال فیدا کارانئ
بو نه هلی به یتی ناو خانه دانئ
بۆ ئالی به رزی هوۆ شمه ندانئ
بۆ پهیره وانئ به یاسای ئیحسان
له نهوعی پهری و له نهوعی ئینسان
نه مجا برا کهم نه م شیرین نامه
وه ر بگره له من بۆ وه فات نامه
چی تیا نووسراوه یاسای مردووه
واجیبی زیمهتی شه خسی زیندووه

فهرزه له سهري كه به جئى بينئى
نه وهك لاي خودا سهر دانه وينئى

گه لئى پئويسته ئينسان هوشيار بئى له مردن

گه لئى پئويسته ئينسان هوشيار بئى
تا به خنيار بئى ئهر خودا يار بئى
ئينسانى هوشيار بئى شك ئه زانئى
ئه بئى ههر دهر چئى له روى جيهانئى
دهى وهها دهر چؤ خاوهرن شهرف بئى
تاجى عيززه تى سهري سهلف بئى
كه له دايك بووى به بههره مهنى
تؤ ئه گريبايت و دؤست پئى ئه كهنى
كرده وهت و ابئى كاتى كه ئه مرى
تؤ پئى بكهنى كه دؤستت ئه گرى
دونيا مه زره عهى كرده وهو كاره
جيهان مه نبه عى خهبرى هوشياره
ئه و كهسه بهرپئى عه قلدا ئه پروا
كه ئاوو خاكى به زايله نه پروا
هاوين تئكووشئى تا كاتى زستان
خانوى بؤ ببئى به باخ و بيستان
ره نجه واسيطهئى كه نجى دونيايه
كه نجيش شبايستهئى شهخسى وريايه

پيوسته ئينسان بۆ دین و دونیا
به شه وو به رۆژ و زیا بی وریا
ئینسان پیوسته حالی وه هابی
به یادی خوا دلی ئاوابی

زیگری خواو وه صیهت

زیگری حهق به دل کاری مهردانه
رئیکی ده م و دل به هره ی مهردانه
گه لئی به سووده و نافیعه له بوی
بیر کردنه وه ی له مردنی خوی
هه تا روز بکا به لای خوداوه
گیرۆده نه بی به لای دونیاوه
ئه و ئینسانه یه به حهق هوشیاره
له پاشه رۆژی خوی خه بهرداره
ئاگای له خوی بی بۆ قهرزو قۆله
تا دانه مینی له و چاله چۆله
واجیباتی خوی له نه زه را بی
وه سی یهت نامه ی له لای سه را بی
هه ر ئه مانه تی وابه لاته وه
وه صیی بۆ بگره زوو بیداته وه
تابه تی نه خۆش له سه ر خه تهره
رئواریکه له سه ر سه فه ره

وہ صیہت

زور باشہ ئینسان بہ تہن دروستی
کاتی ہوشیاری و ساغی و سہر بہستی
بہشی خوی دانی لہ بو قیامت
نہوہک کوتوو پر بمری بہ مہینہت
سییہ کی مالی بکا بہ ئیحسان
ہہر کہس پیی ئەگا لہ نہوعی ئینسان
میفداری دانی لہ بو ئەوانہ
کہ دین بو پرسہ نہوچہند روژانہ
ئہوہی ئەخوینی سورہی (فاتیحہ)
نہک لہ بو زنی لہقہب (نائیجہ)
تا ئەگہر یہ کی نائیکی بخوا
حہرام نہبی بوی بہ شہرعی خوا
لای (ابن حجر) ئەمہ رہوایہ
باقی فوقہ ہایتس بارہریان وایہ

وہسیہت کردن بہ خیرات بوئہوہ کہ ئینسان خیری کاتی ژیانہ
بگہینی بہ کاتی مردنی مہندووہو کاریکی شہرعی و پہسہندہ •
لہ ہدیشی صہیح دا ہدیہ کہ حقی موسولمان ئەودیہ لہ ماوہی
شہوئک و دووشہوا ماتل نہبی لہ وہسیہت کردن • لہواقیعا مردن
زور نزیکہ لہ ئینسانہوہو نازانی کہی ئەمری • کہواتہ دہرپرینی
خیراتی خوی بو پاش مردن زور ئیحسانہ ، وہسیہت واجبہ لہسہر یہ کی

قهرزی له سهر بی ، یا مالی ئەمانه تی خه لکی لا بی . ههروا واجبه یه کئی
 بکا به سهر وهسیه تی خوی بو دانه وهی قهرزو ، بو ته سلیم کردنه وهی مالی
 ئەمانه تی به خاوه نه که ی و ، بو ته می و ته ریه ی منداله کانی ئە ره بو ی مومکین
 بی ، به م جو ره ئینسانکی صالح بی له و شوینه . وه سونته ته وه صیه ت
 بکا به خیرات هه تا سمی یه کی مالی ، ههروا له (ابن حجر) دا هه یه که گه لکی
 له فو قه ها فتوایان داوه به وه که دروسته وهسیه ت بکا به ئەندازدیه ک له
 مالی خوی بو خو ارده مه نی ئە و که سانه که دین بو پرسه ، وه به یاسای
 شه رع ی پرسه ئە که ن ، نه ک بو ئە و که سانه که بانگ هه ل ئە ددن ، یا ئە و
 ژنانه که مردوو ئە لاویننه وه ، وهسیه ت بو ئە وانه حه رامه . ئینسان
 پیویسته ئاگای له م ئە حکامه شه رع ی یانه بی .

یاسای ئینسانی نه خوش بکهوی

که سی نه خوش کهوت با دلی شاد بی
 دلی ئە حویبی دونیا ئازاد بی
 ئە مرۆ یا سبه ی لا هه ر لای ئە وه
 هیوای به خوا بی په نا هه ر به وه
 با له ده میا بی تۆ به له تاوان
 خیرات دا بنی له بو داماوان
 نه خوش نه خو نسی ته مه نی پیری
 به غه یری مردن نی یه ده س گیری
 له سهر سه عاته مانه وه ی ئینسان
 پیروزی ئینسان هه ر خیره و ئیحسان
 له نه خوشینا قور ئان بخویننی
 بو زیگری خودا زمان هه لبیننی

له نه خووشينا سهد « قل هو الله »
مايهي نه جاته به ئيزني الله
خوشه خاتيمهت وهها بيته جي
به (لا اله الا الله) بي

سهرداني نه خوش

سهرداني نه خوش سوننه تي دينه
ياساي ره هبهره خاوهن ته مكيه
ههر له نه وه لي نه خووشينه وه
هاتوچوي بکه ي به ته مكيه وه
ماوهي دانيشتن سوننه ته که م بي
نهك دلي نه خوش عوبته لاي خه م بي
وتاري نه ئين بي به موشکل
بي به نه ساس بو ناريکي دل
پي بلين برا ههرچهن ناساغي
به رهنگي روخسار وه کو گولباغي
خودايش که ريمه به خشنده و سه تار
نه به خشي تاوان نه سهر تاوان بار
با دلي ريک بي له گه ل خودادا
نه روا به بي سود له گه ل هه وادا

سونته ته ئيسان نه وه نده ي پي بکري بير له مردني خووي بکاته وه
بوته وه ي که خووي له کردوه ي ناره واد دوور بخاته وه ، پويسته بو

نه خوش وه سییهت بگا بو ئه و کسانه که نزیکن لی یه وه ، وه باودریان
پی ئه کا له باره ی قهرز و قول وه که له سه رییه تی وه ئه و ئه مانه تانه که
دراونه ته دهستی ، وه یه کئی دیاری بگا بو دانه وه یان ، وه ئه گه ر قهوزی
له سه ر خه لک بی بی باسی بگا وه سوننه ته ده می به ناوی خودا وه بی . وه
غافل نه بی له ناوی خودا و لا اله الا الله زور بخوینته وه ، وه سه دجار
سووره تی قل هو الله بخوینته وه .

که وته حالی خو ی حازر بن له لای
هه ر که سی ری که وت له خزم و برای
یاسین بخوینن چه ند جار له سه ری
ئه مری پیغه مبه ر هاتوه له سه ری
قورئان بو زیندور مردو به سووده
که لامی زاتی خودا مه قصووده
وشه ی شه هاده ت بخره نه یادی
به لکو بو ی بی بی به هو ی دلشادی
وشه ی شه هاده ت بلین له لایا
با ئه ویتن بیلی له گه ل برایا
دلی تیگ مه ده ن به ناوی گریان
با سینه ی نه بی به قیمه ی بوریان
جا له پاش مه رگی هه ر که سی بگری
قه ینا کا هه ر چه ند چاتره سه بری

عه یاده ت واته چوونه لای نه خوش سوننه ته ، با چاوشه شی بی ، وه

سوننه ته کهم دابنیشی با نهخوشه که دلی مه لول نه بی ، له عه یاده تا فدرق نی یه له بهینی ناسراوو نه ناسراو و خزم و بیگانه دا ، هه تا سوننه ته عه یاده تی نه هلی (ذمه) له جووله کهو گاور به مه رجی دراوسی بن ، یا علاقه و پوه ندیان له گه لدا بی ، به لئی هم عه یاده ته بو خزم و براو دوستو نینسانی خاوه ن قیمة تی ناینی له دنیا نه لئی خیری زیاتره

• سوننه ته نهخوش پروا بولای دوکتور • وه ددرمان وه ربگری • به لکو له گه لئی کاتا ته داوی واجبه ، وه تهرکی نه بی به هوئی تاوان باری ، وه کو نه وه کابرای نهخوش بی به هوئی پزگاری کو مه لئی له به لایه ک یا له نه زانین یا نه مانه تی خه لکی له لا بیت وه به په له بوئی نه دریته وه به خاوه نه کانیاں •

وه سوننه ته نینسانی نهخوش زمانی به ناوی خوداوه بی وه سه د جار سوورده تی قل هو الله احد بخوینیته وه ، وه زور جار لا اله الا الله بلیت ، وه سوننه ته گومانی به خوای ته عالا باش بی وه هیوای میهره بانسی بیت ، وه کاتی وه زعی به باری فهوتانا گورا سوورده تی یاسین بخوینن به سه ریا ، چونکی هه دیشی پیروزی له سه ره وه سوننه ته بو نه و که سانه وان به لایه وه ، خویمان لا اله الا الله بلین با نه ویش له گه ل نه وانا بیلی ، چونکی فهرمووده ی هه زرده ته (ص) هه رکه سی تاخر وتاری لا اله الا الله بی نه وه نه پرواته به هشت • نه مانه ی باسماں کرد هه ندیکن له سوننه تی کاتی نهخوشی . . .

یاسای پاش گیان دهرچوونی مردو

پاش مهرگک ده سببه جی خزم و برا که ی
بنین به یه کا دم و چه نا که ی

بنڀن به يه ڪا پيٽوري چاواني
هه تا نه گوري شيوه ي جواني
به دسرو ڪه يي سهرو چه نا ڪه ي
پيڪه وه به ستن بزانه تا ڪه ي
نه عزاي راکيشن هه تا ڪو گهرمه
چون له و سهرده ما به دهن ي نه رمه
جا پو شا ڪه ڪه ي لابه ن له بهري
چون يه ڪ هه وايه قه بري نه نوهري
جليڪي سو ڪي بدن به سهرا
له به رزي داينين له مال يا دهرا
نه گهر مایه وه نه برا بو جهام
له بهر مانيعي له چه رخي نه ييام
با شتيڪي قورس له ڪيشي نه وا
له سهر سڪي بيت بو مه نعي هه وا
به لاي راسته دا يا به لاي چه پ بي
يا به قه فادا روي له قبيله بي
ئيعلاني وه فات له سهر جه وازه
موسولمانان دين بو سهر جه نازه
دوروسته ماچي زوخساري مردو
بو بيگانه و خزم به بي يه ڪو دوو
په له پهل بکن بو نه داي قه رزي
له بو ته نفيزي وه سبه تي به رزي

ٲه گهر ٲږي نه گهوت ٲيزن بخوازن
له خاوهن حقوق نهوسا موجازن
تا ٲاماده بن به نه رجومه ني
بو غوسل و نوٲږي بو كفن و ده فني

كاتي مردو كياي ده رچوو زوو به زوو تا له شي نه رمه چاوه كاني
بنين به يه كا ، وه جمله كاي له شي نه رم بكرين ، به وجوره كه باسلي
ٲږي ته وه بولاي ٲاني ، جا ٲاست ٲاٲٲكيشن . وه به دسر و كسه يي
چه ناكه ي به سري به سه ريه وه ، وه بهر كه كاني هه موو له بهر دابكه ن .
وه له سه ر شوٲنيكي به رز ٲاي بگشٲن ، وه شٲيكي قورس له سه ر سكي
دابري ، وه نه و كه سه ي كه نه م ٲيشانه نه كا ، نه بي مه حره ميك بي له
مه حره مه كاني زياتر ميهره بان بي ، وه ٲاش نه وه ددس بكري به شوردي
مه گهر شه هيدى جهنگي كافران ، نه وه شوردي دروست ني يه ، به شدرع
ٲه وايه كه ٲنساني خزم يا بيگانه ، ٲوخساري مردوو ماچ بكا ، وه
ٲه وايه خه بهر بدري به مردني نه و كه سه ، بو نه وه خه لكى خو ٲاماده بدهن
بو نوٲږ له سه ر كردن ، وه ٲه وانه كردني بو سه رقه بران .

ٲويسته نه گهر مه جاليان بي له ٲيش ٲږي خستى مردوه كه دا قهرزو
حقوقى كه له سه ر يه تي بدرٲه وه وه سه يه ته كاتي جي به جي بكرين ،
نه نا ٲيزن بخوازن له خاوهن حقوق با مردوه كه ته جهيز بكري نهوسا
حه قى قهرزارو وه سه يه ت جي به جي بكرين .

هه روا نه و حقوقه قانه كه به سراون به عه يني مالى كابر اى مردوه وه ،
وه كو حه قى زه كات ، وه كرى خاوى دانيشتن بو نه و ژنانه ي كه
عیده ي وه فاتيان له سه ره و وينه ي نه مانه فه رزه له ٲيشن ته جهيزي

مردوه که دا جی به جی بکرین مه گهر ترسی گوپانی مردوه که مان بیی
نه وه له م کاته دا تهجهیز پیش نه خری •

وه کو نه فهقه تهجهیزی مردوو
بریار دراوه به بی به ک و دوو
که و ابی فه رزه له سهه ر میردی ژن
تهجهیزی بکا چ تو بی چ من
بو مردوو بی کهس فه رزه به که مال
تهجهیزی له سهه ر مالی « بیت المال »
« بیت المال » نه بوو له سهه ر ده و له مه ن
فه رزه تهجهیزی برای مؤ ته مه ن
یانی شووردن و کفن و نویره که ی
جا ده فنی جه سهی جه سهه ر پریره که ی
فه رزی کفایه ن ، واجبی عامن
له واجباتی دینی ئیسلامن
نه گهر هه ریه کئی له تارا دا بی
فه رزی عهینه بوو دلی ناگا بی

تهجهیزی مردوو له سهه ر یاسای نه فهقه نه پوا • نه گهر مردوه که گه دا
بوو له سهه ر (بیت المال) نه گهر (بیت المال) نه بوو له سهه ر ده و له مه نده •
ههستان بهو واجباته فه رزی کفایهیه ، هه ر که سی بکا له (ذمه) ی
هه موو کهس ده ره جی ، وه نه گهر هه ریه کئی له شوینه دا بوو نه وه
فه رزی عهینه له سهه ر ی •

له سهەر دهستووری، ئیسلام حه‌رامه
 غوسل و کفن و نوپژ بو شه‌هید مامه
 سوننه‌تی دینه دهسیان لی نه‌دهن
 له به‌رگی خو‌دا دفنیان بکه‌ن
 مه‌به‌س له شه‌هید ته‌ی برای دلدار
 کوژراوی جه‌نگه به دهستی کوففار
 له خه‌سته‌خانه بریندار بمری
 غوسل و کفن و نوپژ بو بکری
 له لای ئیمامی ته‌عزه‌مدا وایه
 کوژراوی جه‌نگی باغی وه‌هایه
 هه‌روا کوژراوی (قطاع الطریق)
 جه‌رده‌ی ریگه‌گر بزانه تاقیق
 یا کوژراوی دز له کاتی شه‌هوا
 هه‌موو شه‌هیدن له حوکمی ته‌هوا
 شو‌ردنیان نی‌یه و نوپژیان فه‌رزه
 ته‌قلیدی بکه‌ن واته‌که‌ی به‌رزه
 له لای شافیعی به قه‌ولی جه‌دید
 نوپژ ره‌هوا نی‌یه بو مردووی شه‌هید
 ته‌وه‌ی که ته‌لین جه‌زره‌ت نوپژ کرد
 له سه‌ر شو‌عه‌دانی واقیعه‌ی (احد)
 ته‌لی له و نوپژ: مه‌به‌س دو‌عایه
 نه‌ک نوپژ مه‌شه‌هوز برای به‌مایه

به چکھی له بارچوو پاش حیات بمری
 نه بی ته جهیزی جی به جی بکری
 شورددن و کفن و دفنی واجیبه
 ههروهه نویری نه مه تالیبه
 نه گهر نیشابهی حه یاتی نه بی
 به لام سووره تی ئینسانی هه بی
 نویری ناگری به لام ماباقی
 یانی کفن و دفن فهرزه به تاقی
 نه گهر سووره تی ئینسانی نه بوو
 بیچنه وه دفنی بکه ن زوو
 هه ر (عضو) یکت دی له له شی مردوو
 نویر و کفن و دفن واحبه هه موو
 که غوسلی واجیب ئیمکانی نه بوو
 (تیمم) فهرزه بیکه ن زوو به زوو
 مه سحی روخسار و دوو دهستی مردوو
 نه گهل نییه تا به بی یه ک و دوو

بزنان مردوو که شهید بی شورددن و کفن و نویر له سه ر کرد سی
 حه رامه ، له سه ر بیرو باوه پری ئیمامی شافعی خوی لی پازی بی ، وه هه ر
 له بهرگ و پوشاکه که خویا به بی دهست لیدان دفن نه کری ، وه
 شهید به و که سه نه لین که له جهنگی کافران بکوژری ، جا نه گهر نه
 جهنگا بریندار کراو له خهسته خانه دا مرد نه وه وه کو مردووی عاده تی وایه
 شورددن و کفن و نویر و دفنی واجبه ، وه نه و قسه که مه شهوره گوویا

حه زرهت نوئیزی له سهه شههیده کانی واقیعهی (اُحُد) کردوه ، شهوه مه بهس لهو نوئیز کردنه دوعابو کردنیانه ، شهنا به قهطعی نوئیزی بو نه کردوون . . .

به لام له سهه بیروپای ئیعامی شه عزم (ابو حنیفه) خوای لی پازی بی ، شهوه له شههیدانه که ناشوورین و کفیان بو ناکری و له بهرگی خو یا دهفن شه کرین به لام نوئیز له سهه کردنیان واجبه شه شههید له مهزهه بی شه ئیمامه دا وه کو به کوژراوی جهنگی کافران شهوتری به کوژراوی جهنگی کومه لی یاخی یان (بغاة) و چهته (قطاع الطريق) و پینگرو یه کیکیش شهوتری دز بیته سهه ری و بیکوژی . شه مانه شههیدن وه شووردنیان نی یه ، به لام نوئیز یان له سهه شه کری ، وه مندالی که له بار بچی شه گهر له پاش زیندویتی مردوه شهوه وه کو مردووی ده ره وه وایه ، شور دن و کفن و نوئیزو دهفنی واجبه ، وه شه گهر نیشانهی حیاتنی نه بی ، به لام شیوهی ئینسانی تیدابیت شهوه نوئیزی له سهه ناکری به لام شور دن و کهفن و دهفنی واجبه ، وه شه گهر شیوهی ئینسانی تیا نه بوو شهوه بیچنه وه له پارچه ییک و دهفنی بکهن ئیتر غوسل و نوئیزی نیه ،

شه گهر (عضو) یک له (اعضاء) ی یه کی له موسولمانانی خو مانمان دیت ، شهوه واجبه وه کو مردووی شهواو بشوورری و کفن و نوئیزی بکری ، شه گهر مردوو وای به سهه راهات که شور دن له توانادا نه بوو شهوا یو یسته (تیمم) ی بکری ، بهم جووره یه کی دوو جار دهست بدا به زه ویداو نیه تی (تیمم) بینی و پوخسارو ههردوو دهستی مردوه که مهسح بکا . یو یسته ئینسانی موسولمان ناگای لهم یاسایانه بینی و پهفتاریان پی بکا .

شۆردنی مردوو

شۆردنی مردوو به یاسای ئیسلام
ئادابی ههیه بیزانن به عام
ژن ژن بشۆری ، پیاویش پیاو
سوننه تی دینه ئەی برای خوشناو
پیاو بۆ ژنی خۆی یا ژنی مه حره م
هه م عه کسی ئەمه باشه خاترجه م
شۆردنی کور و کچانی مندا ل
له بۆ ژنو پیاو ره وایه و حه لال
ئه گه ره هه ر ته نیا نامه حره م بیی
ژن بۆ غوسنی پیاو پیاو له بۆ ژن بیی
له م کاتا شۆرین تاوانه و حه رام
(تیمم) فه رزه به یاسای ئیسلام
ئه مه (اصح) د به لام به (صحیح)
غوسنی دروسته و نابیی به قه بیح
به م مه رجه زینده و بۆ کابرای مردوو
(قطعاً) نه پروانی ئە گه ره قابیل بو
که هاتو شۆردی کافی یه کافی
با کاغریش بیی به واته ی سافی
له بۆ (تیمم) نییه ت پیویسته
به جۆری بیستت کافی یه و به سته

ئەبىي بە جىگر بۆ شۆردنى ئەو
ياساي ئىسلامە بە نورو پرتەو

شۆردنى مردوو پياو يا ژن گەورە يا بچووك فەرزە لەسەرمان
پيويستە ژن ژن بشۆرى و پياو پياو ، بەلام بۆ مردوويى كەمنال بىي كور بىي
يا كىچ دروستە پياو و ژن بيان شۆرى مادام نە ئەيشتبەن بە تەمەنىك ئارەزووى
نەفس بۆيان برۈا ، ھەرۋا دروستە بۆ پياو ژنى خۆى بشۆرى ، ۋە ژن
مىردى خۆى بشۆرى ، ۋە پياو داىك و خوشك و كىچ و پوورى خۆى
بشۆرى • ۋە ژن باوك و كورپو براو مامو خالى خۆى بشۆرى •
(الحاصل) شۆردنى مەحرەم دروستە بۆ پياو و ژن ، ئەگەر ھەر نامەحرەم
ھەبوو نەى شۆرى بەلكو (تىمم) ى مردوۋە كە بگەن • ئەگەر ۋا ھەلكەوت
نامەحرەم شۆردى ، قەناعەت ئەكرى بەو شۆردنە مادام پەسا بىي ، ھەتتا
با ئەو نامەحرەمە ئىنسانىكى كافر بىي ؛ چونكى شۆردنى مردوو نىيەتى
نى يە تا بلىن كافر خاۋەنى نىيەت نىە •

با بە خەلۋەت بىي شۆردنى مردوو
مەحرەم بىشۆرى چا كە ئەگەر بوو
شۆردنى مردوو شۆردنىكە ۋا
عام و شامىل بىي بە لەشى ئەۋا
شۆردنى مردوو بىيەتى ناۋى
بەلام دەس نوپىرى نىيەتى ئەۋى
گىيانى بشۆرى چ پىست و چ موو
كافى يە بە شەرغ ھەرچلۈنى بوو

به لام به یاسای ئایینی ره سا
 فهرموو وهر بگره دهرزی مامووسا
 جه نازه دانین له شوینی بهرزا
 قهت رای مه کیتسن له تهختی عهرزا
 به ئاوئیکی سارد مونسایب بو حال
 ئه عزای بشورن به شیوهی که مال
 ئه گهر پیوینستی به ئاوی گهرمه
 به عوززی شهرعی واتهت له سه رمه
 دایینی له سه ر قنگک چون ری که وی بووی
 پال بدا پشتی به که شکهی ئه ژنوی
 دهستی راست له سه ر شاننی بی جلی
 په نجهی زال له سه ر قولی پشت ملی
 دهستی چهپ بیینی له گهل هیزی دهس
 به سه ر سکیدا بی ترس و مه بهس
 جا رای بکیشنی له سه ر قهفی پشت
 کیسه له دهس کا بهرو پشتی مشت
 ههر چون ئاسانه و بووی ههل ئه سوووری
 عهورهت پاشو و پیش پوخته بشوری
 جا دهس کیشنه کهی تازه کاتهوه
 باش دهمو لووتی پاک بکاتهوه
 دهمو ددانی به ئاوی (نظیف)
 پاک بکاتهوه له ماددهی (کثیف)

بهلام با دەمی زۆر نه کاتهوه
 بۆ تیحترامی لایکاتهوه
 مه گەر نشتیکی پیسی تیدابی
 ئەوجاره ئاریتر با له گه لیا بی
 پاش ئەمه ته واز دەس نوژی بگری
 ئاگای له خو بی غهفلت داینه گری
 بۆ ئەم دەس نوژی که خو سوننه ته
 نی یهت هیئانی فهززی (ذمه) ه
 جا سه رو پریشی بشووری ته و او
 به شانەشیان کا شانەهی دان بلاو
 ئەمجار راپیکشی له سه ر قه فی پشت
 دەس کیشی تازه بگریته وه مشت
 لای راستی بشوا له سه ر هه تا پی
 ئەمجار لای چه پی با ئاگات لی بی
 جا له شی مردوو هه لپسوورینه
 بۆ سه ر لای چه پی و حیکمهت بنوینه
 نه یخا به پروودا با هه ر به م جووره
 له سه ر لادا بی ئەمه زه رووره
 لای راستی پشتی بشووری ته مام
 پیش خستنی راست ره سمه بۆ ئیسلام
 جا بیخاته وه به سه ر لای راستا
 لای چه پی بشوا له گه ل ئیخلاسا
 له م شوپینانا بۆن خو شی هه بی
 ده فعی بۆنی پیس له و شه خسه ئەبی

ئەم شۆردنانە كە بەیانم كرد
 ھەمووی يەك غوساھ بۆی بروانە ورد
 غوسنى دوو ھەمیش بە وینەى يە كەم
 لە گەل بۆن خوشتى ببە خاترجەم
 بەلام سىھەمىن ئاويكى ساف بى
 بۆن خوشتى نابى نەك جىي خىلاف بى
 چونكە ئەو ئاوە كە پىي ئەشۆرى
 رەنگ و بۆن و تام نابى بگۆرى
 يە كى لەو سىي بە بگۆرى ئەلحەق
 شرعا دەر ئەچى لە ئاوى مونتەلق
 لەدواى شۆردنى مردووى موحتەرەم
 پىسى پەيدا بوو زيادە يا كەم
 تەنيا شۆردنى ئەو شوپنە فەرزە
 نەك ئىعادەى غوسل ئەم دەرزە بەرزە
 بە لە يەك دانى پىستى نىرو مى
 تىك ناچى غوسلى با ئاگات لى بى

لای كەمى شۆردنى مردوو ئەو يە كە لە پاش لابر دنى ھەر پىسى يەك
 كە بە لە شىو و بى ھەموو گىانى بە ئاويكى پاك و پا كە وە كەر بشۆرن وە ئەو
 ئاوە بگا بە ھەموو شوپنىكى كە شۆردنى پىوست بى بۆ لابر دنى لەش پىسى
 تەنانت زىرى پىستى سەرى زە كەرى ئىرىنە يەك خەتەنە نە كرابى •

ئەگەر مردوو كە قابىلى شۆردن نە بوو پىوستە (تىم) بگىرى
 ھەروەھا ئەگەر شوپنىكى قابىلى شۆردن نە بى ئەو (تىم) ي ئەگىرى

له پاش شوږدنی نهو شوینه • بزائن واجب نی یه له سهر مردوشور نی یه تی
غوسلی مردوو بهینی به لام سوننه ته نی یه تی غوسله که ی بهینی ، هدر و ا
بو (تیمم) ه کیش نی یه ت هینان سوننه ته و واجب نی یه ته وندده هه یه
واجبه (تیمم) ی مردوو له پاش لابر دنی هه موو پیسی یه ک که به لشی
مردوه که وه بی •

نه کهر له پاش شوږدن یا پاش (تیمم) شتیکی پس له له شیه وه
هاته دهر وه ته نها واجبه نهو پیسی یه لابر نی و دوو باره کردنه وه ی شوږدن و
(تیمم) کردی واجب نی یه • حه رامه له سهر مردوو شور ته ماشای عوره تی
مردوو که بکا • که راهه تیشی هه یه ته ماشای غیری عوره تی بدامه لهر
نه وه ده که پیویست بی بو شوږدنه که ی • لای ژورووی شوږدنی مردوو
نه وه یه له شوینیکی خه لوه تا بیت و شوینه که سهر داپوشراو بی ، وه له سهر
ته خته یه ک داینین و دیزداشه یه کی نه بهر ابی لشی داپوشی • به او نیکی
ساردیش بشورری ، مه لهر له بهر عوزری پیویست بی به ناوی لهر م
بشورری • نه بی وه زعی شوږدنه کهیشی و ابی مردوو که له سهر نهو
ته خته دابنیشیری به جورری مهیل بکا بولای پشته وه و مردوو شوږدنه که
دهستی راستی له سهر شانی راستی مردوزه که دابنی و په نجه ی که وری
دهستی له قوولایی بستی ملی توند بکاو پستی بدامه به نه ژنوی راستی
خویه وه ، جا دهستی چه پی به هیز بهینی به سهر سکیا بوئه وه ی نه کهر
شتیکی تیابی ددر بچی • نه مجا به سهر پشما پای بکیشی و به دهستی چه پی
به له فافه یه که وه عوره تی بهرو دوا ی بشورری ، پاش نه مه له فافه یه کی سر
بکاته دهستی ، په نجه بکا به ده میا وه بهینی به سهر دانه کانیا • وه ههر چی
له کونه لوو ته کانیا هه بوو پاکی بکاته وه • جاوه ک دهس نویری زیندوو دهس
نویریکی باشی بو بگری • واجبه له سهر مردوشوره که نی یه ت بو نه م
دهس نویره بهینی به لام نی یه تی دهس نویری سوننه ت بهینی ، پاش نه مه

سەر و پىشى بشورنى به ئاوينكى وا به شتىكى بون خوشى وه كو مورد
 بون خوش لرابى ، وه به شانەيه كى دان تاش به نەرمى و نارامى بوى
 دابىنى . وه ته لەر موويه كى لى كه وته خوارده وه بىخاته وه ناو موه لانى ،
 پش مە لای پاستى بشورنى له سەر تا پى جالای چەپى نهوجار
 هەيسورپىنى بو لای چەپى بو ته وه كه لای پاستى له پشته وه تا پى بشورنى .
 جا هەيسوورپىنته وه بو لای پاستى ؛ بو ته وه كه لای چەپى بشورنى
 له سەر ووى پشته وه تا پى .

وه له هەموو ئەم شوردنەشدا شتىكى بون خوشى وه كو مورد تىلەلى
 ازه كه بكات . مە هەمووى كه وتان ، به ناقە غوسلى دائەنرى .
 سوتنه ته بو جارى دوو هەميش وهك جارى يه كهم بيشواته وه . هەروا
 جارى سىهەميش ، به لام بو جارى سىهەم به ئاوينى پرووت له بون خوشى
 هەموو لەشى وه كو جاره كانى تر بشوا . ئەمە سى جار ، ئەم سى جاره
 هەر جارى سىهەمى به كاردىت ؛ چونكه جاره پيشوووه كان ناوه كه به هوى
 نه وشته بون خوشانه وه كه تيايا بوون پا كه وه كەر نه بوه ، به لام ناوى جارى
 سىهەم ئاوينكى ساف بووه شتىكى تيانى يه بونى بكوپى ، پادهى زور
 ته واوى شوردنى مردوو ته وه يه . هەر كام لەم سى شوردنە دوو
 جارى تریش دوو باره بكرىته وه كه هەمووى ته كاته نو غوسل . .

باشتر ته وه يه پياو پياو بشورنى و ژن ژن ، به لام دروستيشه پياو زنى
 خوى بشورنى و ژن مىردى خوى بشورنى ، ته و دنده لەم كاته دا سوتنه ته
 مردوو شوره كه دەس پىچكىكى به دەسته وه بى ، بو ته وه ي دەستى نه كه وى
 له پىستى مردوو كه هەر چه نده مه حره ميشه .

تەرتیب له شوردنى مردوودا ته وه يه يه كهم ته و پياوانه كه
 موسته حەقن بو نوژن له سەر كردنى وه كو باوك و بايره و كورپو كورپزا

جا برای باوک و دایکی ، جا برای باوکی ، دووهم پیاوی که مه حره می
بی و کو خال و باو پیاره ، سیهم پیاوی که خزمایه تی له گه لیا هه بی و کو
خالوزا • چوارهم پیاوی بیگانه ، پینجهم ژنی خوی • له شووردنی ژنیشدا
ته رتیب بهم جوړه یه :

یه کهم ژنی که مه حره می بی ، به لام پووری خوشکی باوک له پیش
پووری خوشکی دایکه زه یه • دووهم ژنی که خزمی بیت زه کو پوورزا
خالوزا ، سیهم مه حره می شیر و کو خوشک و خوشکه زای شیری •
چوارهم مه حره می ژنو ژن خوازی ، و کو خه سوو بووک و کچی
میرد ••• پینجهم ژنی بیگانه • شه شه میردی نه و ژنه که مردوه • نه گهر
مردوود که ژنی زه یسان یا خاوه ن چه یز بوو ، نه و ته نیا هم غوسلی مردنه
کافی یه و غوسلی پاکه و بوونی له چه یزو زه یسانی ناوی پاک بوو بیته و یه
پاک نه بوو بیته و •

نه گهر بو شووردنی ژن هه پیاویکی نامه حره مه بوو یا بو شووردنی
پیاو هه ژنیکی نامه حره مه بوو ، نه و دروست نی یه مردوه که بشوورزی ،
به لکو نه بی (تیمم) ی بو بگری ، به لام نه گهر وا هه لکه وت نه و پیاو
نامه حره مه یا نه و ژنه نامه حره مه مردووه که ی شوورد نه و کافی یه و
فه رزه که مان له سه ر لانه چی • نه گهر ژنی مردووشوور له چه یزا بوو
قه ینا که • مندالیکش نه گه یشتیته قوناغی ناره زوو کوپ بی یا کچ ، دروسنه بو
پیاو یا بو ژن بشوورن ، به لام نه گهر گه یشتبوونه نه و قوناخه ، نه و حوکمی
پیاو ژن یان هه یه • مندالی له بارچوو نه گهر سه رو سوورده تی بنیاده می نیا
ده رنه که وتبوو شووردن و نوژی ناوی ، به لام سوونته ته جلیکی نیود
بیچری و دفن بگری •

نه گهر سه رو سوورده تی بنیاده میشی په یدا کردبوو ، به لام نیشانه ی

ژیانی نه بوو وه کو دنگ و ئاوازه یا جوو له جوول نه وه پئویسته بشوری و
کفن و نوژ له سه رکردن و دفن کردنی واجبه .

نه گهر پارچه ی ئینسانیک له شوپنیکدا که وتبوو نه وه حو کمی وه کو
مردوو یه کی ته واو وایه شوژدن و کفن و نوژ له سه رکردن و دفن کردنی
پئویسته .

شه خسی مردوو شوژ با زور ته مین بی
جیگه ی باوه پرو خاوه نی دین بی
وه زعیکی باشی له مردوو بینی
بیگیر پته وه زور به ته مینی
عه بیکی لی دی سری داپوشی
مه گهر فاسق بی و بو شهر تیکوشی
نه وه باس بکا بو موسولمانان
نه نه بی به هوی فیتنه ی نیوانیان
نینوک کردن و سه رو بهر تاشین
مه کروو عه له بو مردوو به پیی دین
به لکو خه ته نه یتن نه گهر نه کرابی
وازی لی بینن قه ی نا با و ابی
نه وه ی ئاسانه فه رزه بیشوری
که قایل نه بوو (تیمم) بگری
یانی رو خسار و دوو دهستی مردوو
به تفریزی پاک مه سحی بکه ن زوو
مردوو شوژ له پاش شوژدنی مردوو
سوننه ته بو خوی غوسل بکا زوو

سوننه ته نه و کسه مردوو نه شورئ ئینسانیکي پاکو نه مین بی جا
نه کهر شتیکی باشی له و مردوو به سانی بیلیرته وه ، خو نه هر
عهینکی چاوپی کهوت باسی نه کاو بیوشی مه کهر مردوو که ئینسانیکي
فاسقی ناشکرا بی ، نه وه دوروسته عه یه کهی باس بکری به و مه رجه نه بی
به هوی فیتته و غوغا نه لایه نی کهس و کاری مردوو که وه •

بز ان که راهه تی هه یه نینوک کردنی دهست و پیی مردوو ، وه تاشینی
وزی سهرو پیشی ، ههروا مووی بهرو بن بالی لانا برین ، حهتا نه هر
پشک و چنده دابوو یانه مووی سهرو بهرو پیشی پیاز ، یا قزی ژنو
مه می ته پر بوونی مووه کانیا ن نه کرد نه وه عه فویان لی نه درئ و
ناشرین و پیوستیان به (تیمم) نی یه ••• به لی نه هر مووی سهرو
پیش له خویه وه لوونی خواردبو ، یا به هوی ده زمانیکه وه وه کوو (جهوی)
نووسابون به یه که وه و نویان پی نه نه یشت ، نه وه لهم کانه دا واجبه
بناشرین ، •• به لام له حاشیه ی (شیروانی) دا نووسراوه دروست نی یه
به شیچ حالی مووی مردوو بتاشری و عه فو نه درئ له ته پر نه بوونی • نه م
فرموده یه جیگه ی ئیعتیارو پشت پی به ستنه ، پهفتاری پی بکن ، بز ان
یه کئی به جل و بهرگی ئیحرامی حه ج یا عومره وه بمرئ نه وه حه رامه
و زعی بگورپی ، واته نابی له کاتی شور دنیا تا وه که بوون خوش بکری ،
ههروا حه رامه که بوونی خوش بکری به کفنه که یا ، تاشیوه ی نه و ئیحرامه ی
پیوه بمینی • ههروا نابی کفنی دروومان کراوی پیوه بیچری • پیویسته
دهست و دم و چاوی ژن به ده ره وه بی ، جا له پاش نه وه که شور دنی
مردوو ته واو بوو سوننه ته که مردوو شورده که خوی بشوا به نی یه تی
مردوو شور دن •

کفن بو مردوو پیوسته

کفن پیوسته بو لهشی مردوو
به بانى نه کهم حالى ببه زوو
لهشی داپوشى له سهرو تا پى
لهسهر میراته واجبه بکرى
دووهمه و سیهمه حقه بو مردوو
نابى به مانيع (وارث) هه رکهس بو
به لام نه گهر قهرز مائى دابگرى
خاوهرن قهرز مه نعى تهوهى پى نه کرى
زیاد له سمى کفن حهرامه و به تال
نه گهر میرات بهر مه حجوو ره و منال
که سمى کفن بن با له فافه بن
سپى و سهر تاپاو به (نظافه) بن
نه گهر ته فائت له وانا هه بى
با گه و ره تریان به دهره وه بى
دووهمه له و که متر سیهمه له و که متر
تا دهر که توویان دهر چى جوانتر
زیندوو کاتى بهرگ نه کاته بهرى
جوانتر دهر نه خا له بو هاوسه رى
هه موویشیان فهرزه که لهش دابگرن
لهم به ره و بهرى قهدى تیپه رن

يانى له پيشا گوره تر راختن
باقى به تهرتيب له سهر تهو داخن
بو نبيان خوش بكن تهو له فافانه
با بونى خوش بى تهو شه خسه جوانه
كفن بوون به پينج وا موخته به ره
نير سى له فافه و كراس و ميزه ره
كراسى قولدار داگرى به دهن
با سهر تاپى بى مه نعى لى مه كهن
بو ژن له فافه له گال تهو سى به
دابى شه ريعهت زور به رى و جى به
به لام له بو پياو چاتر وه ها به
ههر سى له فافه به قهد كيفا به
ورده كفته كان له ژيره وه بن
تهو سا له فافه له له شيان پينچن
دوو رانى مردوو پيكه وه به ستن
له ناء قه ديشيا پشتين به ستن
كه داتان هيلان بو قه برى خويان
بيان كه نه وه و لاچن له قه ديان
كفى ما به ينى ناوك و ته ژنو
ناوى (ازار) هو ده رپى له لاي تو
كراسى ههر دوو له شان وه دى
هه تا ته گاته سهر قولاپه پى

میزەر له بو نیر ته پیچن له سهر
 سهر پوشی ژنان له بو دهوری سهر
 کونی لهشی گشت به لو که بگرن
 بهم جوړه، زیگله ی جا به وهر بگرن
 به لام گهر مردوو له ناو ئیحرامه
 بوڼ خوښی و سه تری سهری حه رامه
 ژن دامه پوشن دهم و چاوی لهو
 دوورین په وایه له بو کفنی تهو
 ههرچی حه لال بی له بو پیاوو ژن
 له پاش مردنیان ته کری به کفن
 کفنی شوژاو بی (شرعا) ته ولایه
 نه شوژاو بش بی هه زوا په وایه

مردوو کفن ته کری به هه به راځی له کاتی زیندو یتیدا دروست
 بوو بی بو ی ، به لام باشر تهو په که په نگی سپی بی • لای که می کفن
 پوشا کی که هه موو لهشی داپوشی ، بیجگه له سهری پیاوی وه پرووی ژنی
 که له ئیحراما بوو بن له کاتی مردنا ، ••••• تهم نه اندازه حقی خودایه
 هه رچون بووه ته بی جی به جی بی •

تهو هیش که حقی مردوو خو یه تی سی کفنی سهر تاپی په • که س
 ناتوانی مه نی تهم سی کفنه بکا له مردوو مه گهر خاوه ن قهرزیکی وها
 که قهرزه که ی هه موو مالی مردوو که دابگری • میراتگران ناتوانن
 مه نی کفنی دووهه مو سیهم بکه ن له مردوو ، هه رچه ند منائی نابانغیشیان

تیبائی ؛ چونکہ ئەم سۆی کفنه حەقی مردووہ کہیہ ، بەلام ئەگەر خوی وەسیەتی کردبوو بۆی نہ کەن ئەوہ بۆی ناگری و قەناعەت ئەگری بەتاقە کفنی • ئەوہیش کہ حەقی میراتگرہ ، عیارەتە لە کفنی چوارەم و پینجەم ، کەواتە ئەگەر لەناو میراتگرہ کانا منالی نابالغ هەبوو ، ئەوہ بە قەتعی ئەو دوو کفنه زیادە (چوارەم و پینجەم) دروست نییە لە میراتی مردووہ کہ بگری • هەر وہا ئەگەر میراتگری بالغ ئارەزووی نەبوو ئەو دوو کفنه زیادە بکا ئەوا پئی ناگری و ئەتوانی مەنعی بکا و ئەوانە ی بۆ ناگری • جا ئەگەر ، هیچ مانعی نەبوو لە زیادکردنی ئەم دوو کفنهیش ، ئەوہ بۆ ژن و اباشە پینج کفنه کہی دوانیان بالاپیچ (لفاقە) بن و سیانە کہیان جلیک بی بۆ بەینی ناوک و ئەژنو کہ پئی ئەلین (ازار) لەگەڵ کراسیکی قۆلدار کہ لە ناوشانیەوہ تاقولاپە ی پیکانی بگریتەوہ کہ پئی ئەلین (قمیص) • سەرپۆ شیکیش کہ بەدەوری سەریا پیچری کہ پئی ئەلین (قمیص) • سەرپۆ شیکیش کہ بەدەوری سەریا پیچی کہ کفن هەرسۆی کفن باشترہ ؛ چونکہ داپۆشینی ژن لە داپۆشینی یار وەتەترہ ، بەلام دروستە دوانە زیادە کەشی بۆ بگری • زیادەپرەوی لە کفن کردنا کەراھەتی هەیہ هەرچەند مانعیش نەبی ، کفنی شۆراویش لە نەشۆراو چاکترہ •

مندالیش وەکو بالغ وایە لە نادابی کفن دا ، ئەگەر پینج کفنی بۆ بەن ئەوہ دروستە • ئەگەر کەسوکاری یاروی مردوو ئارەزوویان و ابو ، پینج کفنی بۆ بکەن ئەوہ و اباشە سیانان بالاپیچ و دوانیان کراس و میزەر بن ، ئەگەر هەرسۆی کفن کرا بۆ مردوو ، ئەوہ واجبە سۆی بالاپیچی و ا بن هەوو لەشی مردووہ کہ داپۆشن ، باشتیش ئەوہیہ هەرسیانان وەکو یەک و ابن • ئەگەر گەرە و بچوکیان بوو ، کامیان گەرەترہ ئەوہ بان بەیشدا پراخەن ، ئەمجا دووہەمە کہیان و پاشان سێھەمە کہیان • سوتنەتە

دەرمانی بۆن خوۆش به هەر سێ که یانه وه بکهن ، ئە گەر زیاتریش بوون
 عەر به مپی یه پایان خەن و وورده کفنه کان ، وه کو میزەر وه سه رپۆش و
 کراس له ژیری لدفافه کانه وه بن ، با له فافه کان بین به سه ریانانا •
 وه مردوو وه که وشک بکه نه وه و له سه ر پشت پرایکیشن به سه ر کفنه کان و
 لوکی پاکێ شی کراوه ، له سه ر هه موو کونه کانی له شی دانین وه کو
 ویچکه وه دهم و لووت ، جا یه که یه که کفنه کانی پتوه بیچن و ، به ستیک
 وه کو قایشی پشتین له مادده ی کفنه که قایمیان بکهن • کاتی خستیانه
 قه بره که وه ئەو پشتیانە ی لی بکه نه وه ••• بزانی کفنی مردوو له مالی
 مردوو که ئەبی • ئە گەر خۆی مالی نه بوو له سه ر ئەو که سه یه که نه فه قه ی
 له سه ر یه تی وه کو باوک و باپرو کوپرو کورده زاو میرد • ئە گەر ئەمانه
 نه بوون ، له سه ر مائیکه و دقف کرابی بو کفن کردنی مردوو • ئە گەر مالی
 وه قفی وایش نه بو له سه ر هەر موسولمانیکێ ده سه لات داره که له و شوته دا
 بی • هه لگرتی کفن که راهه تی هه یه ، مه گەر کفنی که زۆر له شوبه ه
 دوور بی به لام هه لکه ندنی قه بر له پیش مردنا دروسته ، نه خوازه لاله
 شوینیکا که عه رزه که ی په ق بی و به زه حمه ت هه لکه نری • ئەمه که میک
 بوو له موسوولی کفن کردنی مردوو واجبه بزانی •

نوێژی مردوو

پاش ئەوه مردوو ت شووردو کفنت کرد
 فه رزه نوێژه که ی زۆر به ده ستو برد
 مه کرووه هه نوێژی له پیش ته کفینی
 ئە گەر جل هه بی بو دا پۆشیسی
 ئەینا چه رامه چون سه تری عه وره ت
 له کاتی نوێژا مه رجه بو صیحه ت

فه رزه ئه م نو یژه اه سه ری بکری
 له پیش ته وه دا که دفن بکری
 که و ته پاش ده فنیش دروسنه له وی
 به مه رجی که پیش فه بری نه که وی
 حازری ولات فه رزه بو (ذمه) ی
 بیت نو یژی بکا له سه ر قه بره که ی
 مه گه ر هاتنی گه لی زه حمه ت بی
 زه حمه تیکی وا غه یری عاده ت بی
 ته وه دو ور به دءور نو یژی ره وایه
 (حاشیه ی جه مه ل) ته لی وه هایه
 ئه م نو یژه فه رزه فه رزی کیفایه
 یه کی له گه لی بیکا ره وایه
 هاتو له و شوینا تاقه یه کی بو
 فه رزی عه ینه بو ی پروا بیکا زو
 حقه ی وه لی یه نو یژی جه نازه
 باوکو با پیره ی به ئیمتیازه
 ئه م جار (عصبه) ی نه سه بی مردو
 به باسای میرات به بی یه ک و دو
 به ئیدنی ته وان دروسته بو غه یر
 با بیکاو بگات به ئیجسانو خه یر
 ته کراری نو یژی جه نازه ته بی
 له چند که سه وه باش ناگات لی بی

نهك كردنه وه بۆ يه كئى چهند جار
 ئەم شىئو دووره له شه رعى موختار
 نوپژ له سه ر غائيب له هه ر ، ولا تا
 ره واپه بۆ تو له سه ر بسا تا
 هه زه رت له (طيبه) (١) له سه ر نه جاشى
 نوپژى غائيبى بۆ كرد به خو شى
 نيرينه ي منال له بوى ره واپه
 ئەم نوپژه بكا به فه درو پا يه
 به لام قه ت به ژن جئى به جئى نابئى
 ئە گه ر ئە و شوينه نيرنيه ي تيا بئى
 له سه ر چهند مردووى حازرى يه ك جئى
 به تا قه نوپژئى (اکتفاء) ئە كرى
 ئە گه ر خاوه نيان به وه رازى بن
 ئە ينا يه ك به يه ك با جئى به جئى بن

شه رتى نوپژى جه نازه

شه رتى ئەم نوپژه وه كو و نوپژه كان
 پا كى يه له بۆ پو شاك و مه كان
 مردووى دا به سرا و به شريتى پيس
 نوپژى به تاله بئى شو به هه و ته لبيس

(١) طيبه نازناوى مه دينه ي (منوره) يه .

فهرزه ٿو په تهی لی بکاته وه
جا نویژی بکا به نیشاطه وه
واجبه پاکی تابووت و جیگه ی
پاکی ٿو جلهش به سه ریا ٿه ده ی
ٿم مه سه له یه به ین کر او ه
له شوینی خو یا ته فصلیل درا وه

ٺه رکانی نویژی چه نازه

ٺه رکانی چه وتن یه که میان نی یه ت
نی یه تی نویژی فهرزی کیفایه ت
له سه ر ٿو شه خصه که وا مردو وه
رووی له باره گای خودا کردو وه
دوو هه م چوار (تکبیر) به حالی قیام
(الله اکبر) فهرزه له ٺیسلام
سیه هم فاتیجه پاش یه که م (تکبیر)
له گال (تعوذ) سوننه تی به شیر
به لام (افتتاح) یا (ضمّ السوره)
سوننه ت نین لیرا لیمان ببووره
چواره م سه لاوات پاش دوو ه م (تکبیر)
له سه ر چه زره تی ره سوولی به شیر
پینجه م ، دو عایه له دوای سیه هم
دو عا مه قبور له لای خودای ٺه کره م

بۆ گهوره و بچووك له بۆ ژنو و پياو
 فهرقيش به ضهه مير بۆ تو ديته ناو
 شه شهه سه لام دان له دوای چوارهه
 حه وتهه رپاوه ستان له نوپژا سه رجهه
 به رزبكه ره وه ده ستنت بۆ سه رشان
 كاتى (تلفظ) به ته كبیره كان
 خویندنى سیرپزی حه قه له شه رعا
 له بۆ فاتيحه و سه لاوات و دوعا
 (قیام) زه حمهت بوو با دابنیشی
 له تاقت به ده ر زه حمهت نه كیشی
 نوپژى جه نازه له گهل جه ماعت
 به سى صه ف نه بی به مایه ی زه حمهت
 كاتى (مسبوق) هات به ونیازه وه
 نی یهت و ته كبیر به ئی عرازه وه
 نه مجا فاتيحه بخوینى ته هام
 جا بر واته سه ر نه ر كانی ئیمام
 به ر له (اكمال) ی فاتيحه نه گه ر
 ئیمام كه یشته (الله اكبر)
 فه رزه بۆ (مسبوق) به شه رعی ئیسلام
 ته به عیه تی ئادابی ئیمام
 جا كاتى ئیمام سه لامی داوه
 جى به جى بكا نه وه ی كه ماوه

لهسهر ميثالی مهسبووفی صهلات
 خودا به کهرهم تهوفیقت بدات
 بزائن فهززی نوئیزی مردووان
 ئادابی هه به کاتی رارهستان
 بو مردووی پیاو موقابیل به سهر
 نی یهت بهینی (الله اکبر)
 بو ژن لهحاستی سی بهنده یا بی
 لهسهر ئەم یاسا ئیمام ئاگا بی
 کاتی جه نازه برا بو قهبران
 سهری پیشی بخه ن ئەی براده ران
 کاتی دانرا له گورستانا
 سهزی له لای پیی چائی قه برانا
 به سی کهس تابووت هه لبگرن وهها
 یه کی له پیشو دوو کهس له دوا
 تهشیعی مردوو ره وانه کردن
 سوننه تی دینه و جهزا وه رگرتن
 له پیشه وه بی و پروا به پیاده
 ئیحسانی زوره له بو جیهاده

ئه رکانی نوئیزی مردوو چهوتن ، یه کهم : نی یهتی فهززی نوئیزی
 مردوه که یه له گه ل (الله اکبر) کردنی (تحرم) دا ئیتر پئویست ئاگا باسی
 شه وه بکا که نه و نوئیره فهززی کیفایه یه یا فهززی عهینه ههروا پئویست
 نی یه مردوو که بناسی ، نه گه زوریش بوون پئویست نی یه ژماردیان

بزانی یان بزانی ٿو مردوو ڙنه یا پاوه ، به لکو ٿه گهر نی یه تی نویری
 به نازه بیٹی بو هموو ٿه وکسانه که له وپوڙدها مردوون دروسته ، وه
 ٿه گهر چند مردوو حازر کرابوون ٿه توانی به جاری نی یه تی نویری
 هموویان بیٹی و بهو ته نیا نویره واجبه که هواو ٿه بیٹی • بهوشه رته
 خاوه نه کانیاں رازی بن وه بو مه مووم دروسته نی یه تی نویری ٿه و
 جه نازانه بیٹی که ٿیمام نویریان له سر ٿه کا ، یانی ٿه گهر بهم شیوه نی یه تی
 بیٹی دروسته • به لی ٿه گهر هاتو مردوو که ی دیاری کردو ، دهر کهوت
 ٿه وکسه نه بووه ، ٿه وه ٿه و نویره به تاله •

پوکنی دووهه م : چوار (الله اکبر) ه ، یه که میان ته کیری
 (تحرّم) ه ، یانی دابهستی نویره که ، ٿه گهر پنج جار (الله اکبر) ی
 کردو لای و ابو دروسته ٿه وه زیانی نی یه به لام ٿه گهر باوهری و ابو
 نویره که ی به تال ٿه کاته وه ، ٿه وه ٿه و نویره ی به تاله ، جا ٿه گهر ٿیمام پنج
 (الله اکبر) ی کرد یا مه مووم شوینی نه که وی به لکو به دل نی یه تی
 جای ی له ٿیمام بیٹی سه لام بداته وه ، یا پراودهستی و چاوه پروان بکا تا
 ٿیمام سه لام ٿه داته وه •

پوکنی سیهه م : خویندنی سوورده تی فاتحه یه له پاش (الله اکبر) ی
 یه که م • سوخته ته له پیش فاتحه دا (تعویذ) بخوینی ، به لام
 دعای افتاح و خویندنی سوورده تی فاتحه سوخته تین •

پوکنی چوارهم : سه لاوات دانه له سر حه زرده تی پیغه مبه ر صلی
 الله علیه وسلم له پاش (الله اکبر) ی دووهه م ، وه سه لاوات له سر ٿال
 سوخته ته • که وایی بلیت اللهم صل علی سیدنا محمد و علی
 آل سیدنا محمد •

پوکنی پنجه م دعا کردنه بو مردوو که له پاش (الله اکبر) ی
 سیهه م • لای که می ٿه م دعایه ٿه وه یه بلیت : اللهم ارحمه یا : اللهم

اغْفِرْ لَهُ • دوعای مهشهوریش همه‌یه بلیت : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَاتِنَا
وَمَيَّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَذَكَرِنَا وَأَنْثَانَا • اللَّهُمَّ مَنْ
أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا
فَتَوَفَّهُ عَلَيَّ الْإِيمَانَ) •

وه بو نوئز له سهر مندالی مردوو همه‌یش بلی :

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ قَرُطًا لِأَبْوَيْهِ وَسَلَفًا وَذَخْرًا وَعِظَةً وَاعْتِبَارًا
وَشَفِيعًا وَثَقْلًا بِهِ مَوَازِينَهِمَا وَأَفْرَغِ الصَّبْرَ عَلَيَّ قُلُوبَهُمَا •
له پاش ته کیری چوارهم و پیش سه لام دانه ویش سونته ته بلیت :

اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنْنَا بَعْدَهُ • له هموو دوعا کانی
زو نوئزی مردودا ته بی ضه میره کان به پیی مردود کان بکوپریت • یه غنی
ته گهر مردوو تیر بی یا می یه کئی بی یا زیاتر ، ضه میره که به و پی یه
بکوپری •

ته گهر که سی نیقتیدای کرد به نیمام و به بی عوزر پراودستا تا نیمام
فاتیحه‌ی خویندو (الله اکبر) ی دووه می کرد ته وه نوئزه که ی به تال
ته بیته وه •

نیمسانی مهسبووقیش حقی وایه که چووه ناو نوئزه که وه (الله
اکبر) ی کرد دوس بکا به خویندنی فاتیحه با نیمام له شوئنیکی تریشیا
بی ، جا ته گهر نیمام (الله اکبر) یکی تری کرد له پیش ته وودا
که نیم دوس بکا به فاتیحه ، ته وه له گهل نیماما
(الله اکبر) بکاو فاتیحه‌ی لسه لائجی ، ته گهر
له و کاته‌دا که نیمام (الله اکبر) ی تری کرد مهسبووقه که له فاتیحه‌دا بوو
ته وه ته رکی باقی مهنده‌ی فاتیحه که ی بکاو شوئنی نیمام بکه وی و ، له پاش
سه لامی نیمام هه رچی له سهر ماوه له خویندنی فاتیحه‌ی پاش (الله اکبر) ی
یه که مو ته کیره کانی تر به خویمان و زیکره کانیانه وه هه موویان بخوئنی •

بهلام فەردودەيە کى ئىمامى شافىعى ھەيە گە تەنھا ئەو تە کىپرانەي لەسەرى
مەون يەك لەسەرىەك بيانلى و سەلام بداتەو ۰۰۰

بزەنن ھەرچى شەرتى نوپۆرە كانى ترە بو نوپۆرى مردوویش شەرتە
زىاد لەوانە بە شەرت گىراوہ ئەو كەسانەي نوپۆرى مردوو ئە كەن پياو بن
چونكە ئەم نوپۆرە بە ژن پاك نايەت ، مادام لەو شوينەدا پياز يان منايى
تۆزىنەي خاوەن تەمىز بىي ، ئە گەر پياو يا مندالى تۆزىنەي خاوەن تەمىز
نەبوو ، پۆيستە ژن نوپۆرە كە بكاو فەرزە كە بەو دىتەجىي ۰ سوننەتە بە
جەماعەتیش بکرى و پىزى جەماعەت سى صەف بىي ، ئە گەر لەپاش
نوپۆرى مردوو خەلكى پەيدا بوون پۆيست نى يە نوپۆرى لەسەر بکەن ،
بهلام سوننەتە ئەوانىش نوپۆرى لەسەر بکەن ، شەرتە نوپۆرى مردوو لەپاش
شۆردنى مردوہ كە بىي بەتەواوى ، بهلام كەراھەتى ھەيە لەپاش
كفن كردنى بىي ۰ بەم شەرتە پۆشندەيەك بەسەر عەورەتى مردووہ كەوہ بىي
كە ھەموو لەشى ژن و مابەينى ناوك و ئەژنۆي پياو داپۆشىي ، ئە ئەرنا
نوپۆرە كە بەتالەو كۆرڈنە كەي خەرامەو شەرتە ھىچ پىسى يەك بە لەشى
مردووہ كەو كفنە كەيەوہ نەبىي ، حەتتا تابووتى مردووہ كە ئەبىي پاك بىي
بەو مەرچە مردووہ كەي پۆو بەسرا بىي وە ئەو بەرگەش كە پىچراوہ بە
مردووہ كەوہ ئەبىي پاك بىي ، بەلى خوئى ئىنسانى كۆزراو كە بەدەوام لە
لەشپەوہ بىت عەفوہ و مانىي نوپۆر لەسەر كردنى نى يە ھەر وا ئەو تابووتەي
كە مردووہ كەي تيايە ، بهلام پۆوہ تەبەسراوہو ، مردوو كفنە كەي پىس
نەكا مانىع نى يە لە دامەزراندنى نوپۆر كردن لەسەرى ، شەرتە لەكاتىكا
نوپۆر كەر نوپۆرى مردوو حازر بكا جەنازە كە لەپىشپەوہ بىي ، ئىتر شەرت
نى يە مردووہ كە لەعاستى سوجدە گاي نوپۆر كەرە كەڤا بىي ، ھەرودھا
پۆيستە نى يە مردوو كە پۆو قىنلە دانرا بىي ۰ ئە گەر لەسەر قەبرە كەي
نوپۆرى لەسەر كرا شەرتە قەبرە كەي لەپىشپەوہ بىي ۰۰۰ دروستە نوپۆر

لهسەر مردووی (غائب) نادیار بکری هەرچەند شوینی مردووە کە
نە لەوێتە لای قیبلەووە ، یا نوێژ کەرە کە ئێی پێش کەوی •

مەبەس لە مردووی نادیار ئەوویە لە شوینیکدا بێ کە نەسبەت
نادری لە شوینی نوێژ کەرە کە ، کەواتە هەر مردووێک لەناو شوورای
شاری نوێژ کەرە کەدا بێ بە حازر ئەناسری لەو شارەداو نوێژی نادیار
بو ناکری و پێویستە نوێژ کەرە کە بپرواتە سەر جەنازە کە ، هەرودەها
چەند دێهاتی وەها کە تیکەلی یەک بێن بە یەک جیکە ئەناسرین و نوێژی
غایب بو ئەهلی یە کێ لەو دی یانە لەسەر مردووی دیکە تر ناکری و
پێویستە بپرواتە لای قەبرە کە •

بزانی فەرزێ نوێژی جەنازە بە تاقە پیاوی پیکدیت • جەماعەت
مەرت نی یە بو نوێژی جەنازە ، بەلکو سوننەتە •

هەر و سوننەتە نوێژ کەرە کان بە سێ ریز بوستن و هەموویان دوای
خەیر بو مردووە کە بکەن • واجبە ئەم نوێژە پێش دفن کردن بێ ، ئە گەر
وەها پێکەوت کە بەر لە نوێژ لەسەر کردن دفن کرا دروستە پاش
دفییش نوێژە کە بکری بەوشەرته ئەو کەسە کە نوێژە کە ئەکا لە کاتی
مردنی مردووە کەدا ئەهلی ئەو نوێژە بووبی یانێ بالغ و عاقل و موسولمان و
پاک بووبی •

شەهید ناشۆرری

بزانی شەهید ناشۆرری و نوێژی لەسەر ناکری ••• شەهید
بە کەسێ ئەلین لە شەری کافران بە هۆی شەپە کەووە کوژرابی ، ئە گەر
بە دەر دیکێ تاییەتی مرد ، یا لە شەپە کەدا موسولمان کوشتی ، یاخود
کافرە کان لە شەپە کەدا برینداریان کردو لەپاشا مرد ، ئەو بە شەهید
ناناسری و ، پێویستە بشۆرری و نوێژی لەسەر بکری هەرودەها کەسێ

له شه پری تهوانه دا بکوژری که له ئیمامی گهلی موسولمانان یاخی بوون
 که ناویان تهبری به (بغاة) • ته کهر ئینسانیکی لهش پس شههید کرا
 هود هه مووده ی راست تهو دیه ناشوژری ، به لام هه ر پسی به کی نهیری
 خوین و زامی کاتی شه پر به لهشی شههیده و بی ، پاک ته کریته و • شههید
 ته بی به بهر که خویناوی به کهی خویده و دفن بکری ، جا ته کهر هه موو
 لهشی دانه پووشی ته بی تهوشوینهی که به ددره و دیه به پارچه به کی تر
 داوشری •

پوویسته بزائن ، که بیرو باو دپری ئیمامی ته عزم (ابو حنیفه) له سهر
 تهو دیه که و د کو کوژراوی جهنگی کافران شههیده ، کوژراوی که
 به ناحق به تیغ یا به ئاله تی (جارحه) بریندار کهر بکوژری ، وه به و
 برینه و ته و نده بمینته و که خواردنی بخوا ، یا ئاو بخواته و ، یا
 بنوی یا دهرمانی بکری ، ته و شههیده ، خواه کافری حه ربی کوشتیستی
 یا ته واهی که یاخی ته بن له گه و رده موسولمانان ، یا جه رده ، واته ته وانه
 که پینگه ته گرن له موسولمانان و ته یان کوژن ، یا دز که له شه واین بو سهر
 مالان و له کاتی مودافعه له نفس یا له مال دزه که بیکوژری و دیار نه بی
 کئی به ، هه روه ها ته کهر دوو کو مه له موسولمانان بچن به گزی به کداو ،
 هه ر کام له وانه خو ی به خاوه ن حه ق و به رامبه ره کهی به زالم و سته مکار
 دابنی ، ته و هه ر موسولمانی له و جهنگه دا بکوژری ته ویشه شههید ،
 به تابه تی ته کهر به کی له و دوو کو مه له داوای صولح بکاو ته و لا که یان
 و بالاتی پی نه کا ، ته و هه ر کوژراوی ته م کو مه له که داوای صولح ته کهن ،
 وه کو شههیدی حه ربی کافران وایه ، وه حوکمی شههید له لای ئیمام
 ته بو و حه نیفه خوای لی رازی بی ته مه یه که کفن نا کرین و ناشوژین • به لام
 نوژیان له سهر ته کری ، وه ده لیل به وه دینه و هه که حه زره ت (ص) نوژی
 له سهر حه مزه ی مامی و له سهر شو هه دای به در کرد و وه ، به لام ئیمه ته لین

نهوه ههر دوعا کردن بووه بویان ، وه نهه نویره مه شهوورد نه بووه ، نهه
 باسه بر پایه وه . . . نه که پریمه وه بو سهر مه زهه بی نیامی شافیعی خوی
 لیبی پازی بیت ، که سئی خوی کوشتی نه شورری و نویری له سهر
 نه کری وه کو باقی موسولمانان . بو نیامهت نه نویری مردوودا باوگ و
 باپیره و باقی (عصبانی) نه سه بیان باستره له فرمان داری شه دعی
 ولاته که ، پیزی عه صدهات ناوایه : باوگ ، باپیر ، باپیره که وره ، کوپ ،
 کوپه زرا ، برای باوگ و دایکی ، برای باوکی ، برازای کوپی برای
 باوگ و دایکی ، تا نه پروا له سهر شیوهی میرات گرتن ، نه مجار خزمانی
 عهیری نه سه ب ، نه گهر دوو کهس له پایه ییکدا بوون نهوه کامیان پیرتره
 یا لوخواترس تر بوو نهوه یان نه بی به نیام .

سوخته ته نهوه کهسه نویری مردووه که نه کا له عاستی سهری پیارو
 سئی به ندهی ژندا پارهستی . سوخته ته هه لگرتنی جه نازه به سئی کهس بی
 یه کیک له پیشه وه ، وه دوو کهس له پاشنه وه ، نهوه کهسه وا له پیشه وه ،
 ههردوو داری تابووته که بخاته سهر ههردوو شانی ، وه نهوه دوو کهسه ش
 که له دواوهن یه کی داری لهو دارانه بخه نه سهر شانیان ، نهه شیوه یه خیری
 زورتره له وه که دوو کهس له پیشه وه دوو کهس له پاشه وه بن .

سوخته ته سهری مردوه که له تابووتا له پیشه وه پی ، وه کاتی
 که یشته سهرقه یران وا دابری سهری مردووه که بکه ویته لای پی
 قه بره که وه ، بوئه وهی لهو کاته دا نه خرته قه بره وه ، له لای سهریه وه به
 آرامی دایکیشنه ناو قه بره که یه وه . سوخته ته (شیع) به ری کردنی جه نازه و
 رویشتن به یادم له پیشی جه نازه که وه باستره له رویشتن به سواری یا
 رویشتن له پاشه وه مه گهر نه بهر عوزریکی مه عقوول ، وه سوخته ته به
 په له پهل بری نه گهر ترسی گورانی جه نازم که نه بی ، . . . وه سوخته ته شتی

بدری به سهر جه نازهی ژندا بوئوه دایپوشی .

که راهه تی هه یه دهنگ بهرز کردنه وه ، له گهل جه نازهدا ، ههروا
له کاتی شوژدن و نوژرکردن و کفن کردنیا دهنگ بهرزده وه کردن و
قه ره بالغ کردن . سوتنه ته له شویتیکی پاکدا دانری تا قه بره که ی ته واز
ته بی . ههروا که راهه تی هه یه ناگر هه لگرتن به شویتنی جه نازهدا ، مه گهر
وا پیک که وی که شه و دفن بکری ، بو پرووناکی وه یا بو دفعی سه ره او
سوله .

دفتی مردوو ان له واجیباته

له واجیباتا له موشیمماته

ئینسان به قهزا له هه رکوی بمری

هه ره له و شویتنه دا با دفن بکری

حه رامه نه قلی بو مه قه ره ی دوور

به بی سه به بی رووداوی زه روور

به لی که ترسی گورانت نه بی

په وایه نه قلی مردوو جی به جی

بو لای باو ک و دایک خرم و براکان

یا قه بری به کتی له صالحه کان

به لام پاش دفن حه رامه حه رام

ده رهینانی له ش به یاسیای ئیسلام

مه گهر قه برستان هه لگرتن ته و او

یا ترست بی له غه رقی به ناو

یا خود غه صب بی جینگه ی قه بره که ی

یا بو ته وه پرووی به ره و قیبله که ی

نەقلی پروفاتی ولات بەوولات
حەرامە لە سەر دەلیل و ئیسبات
ژنی حاملە دفر ناگری
نەك حەملی زیندوو لەسکیا بمری
بە عەمەلیات با زوو بیتهدەر
با بۆ خۆی بژی بە سوودو سەمەر
ئەگەر مردبوو لە سکی ئەوا
دفر قەیناکا و ئەمینی لەوا
مردوو بنیژن لە جیکە ی چاکا
مولکی کەس نەبی لە ناو ئەملاکا
جیکە قەبری باش لای پیاوی پاکە
دراوسی صالح دراوسی چاکە
ئینسانی پیروژ خودا لی خوشبوو
باشە بۆ رەفیق بە نصیبت بوو
وہ (توفنا مع الابرار)
ئیشارە تیکە بۆ صوحبەت کاری
باشترین جیکە یش گۆرخانە ی گشتە
گۆرستانی عام وینە ی بەهەشتە
لا باءو دایک و خزم و دوستان
قەبرت ئەبیته وینە ی بوستان
ریبوار فاتیحەت لە بۆ ئەخوینن
دیاری ئیسلامی بو تو ئەنوینن

نی یه تی تو بی و دو عات بو بگا
 یه قین ته وابی به رۆحت ئە گا
 فاتیحه که ی خویند مه عنای ئیحسانه
 که هه دی یه ی کرد قبول ئاسانه
 ئە گهر بی سوووده بوچ ئە نبیاکان
 دو عایان ئە کرد بو موسو لمانان
 هه دی یه له توو دو عا تو ئە یکه ی
 قبول له خودایتس به ره حمه ته که ی
 ئایه ی (ادعونی استجب) به حه ق
 مایه ی رجایه له بو مووه ففقه
 ته فصیلت ته وی ئە ی برای ئە مجهد
 (طالع مسند الامام احمد)
 ته وی مونگیره با بروا بمری
 قاپی ره حمه تی خودا چون ئە گری
 دوو یاسای هه یه خودا بو ئوممه ت
 یه که م یاسای فه ضل دووهم عه داله ت
 جه زای خیری خۆت له عه داله ته
 جه زای خیری خه لک فه ضل و ره حمه ته
 هه روا دیاری خیر و صه ده قات
 چ له بو ئە حیا چ له بو ئە مو ات
 بخوینیته وه ئایه ی سووره ی طوور
 سه راسه ر دلت دائه گری به نوور

با قه بری مردوو گه وره و ره سا بی
قوولی نه وه ندهی به رزی بالا بی
دهستی به رزیشی به اویتنه سهر
نه مه به یاسای ئیسلامی نه نوهر
جا نه گهر زه وی توندو مه حکمه
نه لخد چاتره لادره نه مه

مردووی تی هاوی نه سهر شانی پانس
به ره و پرووی قیبله (کعبه الله) ی خاص
فه تخه ی پشته گهی بگری سهراسهر
حا خاکی تیکهن تا نه گاته سهر
نه گهر نه ره میشه خاکی نه و شوینه
له سهر گوپیچه شیوهی بنوینه
له و حاله یانا هه لی نه که نی
به قه ده ره له شی نه و گوپ هه ل نه چنی
مردوو پراکیشن بی ئیش و نازار
به یاسای نه ده ب نه سهر ئیعتیبار
حهوت جار بخوینن « انا انزلنا »
به مشتی خا کاو بیکهن به سهریا
که پراتان کیشا دل له بو ی گریا
خشتی دابنین له ژیری سهریا
کفنی پرووی لادهن هه تا پوخساری
ده ربخا له بو خودای غفاری

ئەگەر ئەو عەرزە وەك ئاوە زىيە
 بۆ مردوو تابووت بەشەرع بەجىيە
 لە تابووتيشا داينين لەسەر شان
 پوو بەرووی قىبلە « كعبة الرحمن »
 ئەنا واجبە كە تابووت بشكى
 پوو هەئسوورپىنى و بەرەو قىبلە بى
 كە لامان ھەر لای ذاتى خودا بى
 پا پوو مان بەرەو (كعبة الله) بى
 لامان ھەر لە لای ذاتى خودايە
 قىبلە مان بەيتى (كعبة الله) يە
 پاش ئەمە خاكي بگەن بەسەرا
 ئەواو بېشىلن لە سەرو بەرا
 ھىچ مانىع نىە لە كىلى قەبران
 سى لە بۆ پياوو دوو لە بۆ ژنان
 ئەگەر ئەو عەرزە لە ئاوە زىيە
 تابووت بۆ مردوو گەلى بەجىيە
 ئەنا عەر كفن بەشىكە وافى
 (حسبنا الله ونعم الكافي)
 دوو كەس لە قەبرى ئەگەر مەحرەم بن
 كارى مەكروومە گوتى بگرن لە من
 كە نامەحرەم بن (قطعاً) حەرامە
 خىلافى دىنى پاكي ئىسلامە
 قەبرى كۆن ئەگەر مردوو رزابى
 بۆ مردوو تازە ئەبى پەوا بى

دفن له شهوا غه یره مه کرووهه
 لای مه بدی زانا کاری مه شبووهه
 به قه دهر بستنی قه بری موسولمان
 بهرز نه کر یته وه له بهر نه زه رمان
 به لام وا باشه که (مسطح) بی
 نهک (مسنم) بی له لات (اصح) بی
 (مسنم) واته ناوه پراست بهرزه
 نه م لار نه ولا که ی پیکتی پرووی عه رزه
 پاش دفنی مردوو به یاسای نه دهب
 ته لقینی بکه ن پوخته و موره تته ب
 مه لا به زه و پرووی مردوو دانیشی
 دل پاک کاته وه له هه موو ئیشی
 خه لکیش پراوه ستن هه موو گوئی بگرن
 بیر بکه نه وه نه وانیش نه مرن
 بلی : نه ی برای دین و ئایینم
 نه ی خوشکی خاوه ن حه یاو ته مکینم
 تووی وا جیگه ت گرت له ته ختی قه برا
 دوور که وتیته وه له خزم و برا
 فه راموش مه که عه مدو په یمانت
 یاسای ئیسلامی و دین و ئیمانت
 دوو فریشنه دین له بو پرسیار
 له دین له ره هبه ر له په روه ردگار

به زماني پاك بلي بهرانه
 خودام (الله) به خوداي جيهانه
 (محمد) خاوهن تاياتي قورئان
 پيغهم بهرمانه بو تاخر زه مان
 هه رچي فهرمووه وهرم گرتووه
 دلهم تهوانهي ون نه كردووه
 مردوو له تهلقين به حهق تي ته كا
 رپوحي له ماناي تاگايه تاگا
 مردوو تاگايه و زيندوو نوستوووه
 دونيا دهروازهي دلي بهستوووه
 ماوهي مابهيني دونياو قيامهت
 ناوي بهرزهخه به ياساي لوغهت
 رپوحي واله كارا جيسمي بهرزهخي
 چ بو بههشتي چ بو دوزهخي
 جيسمي بهرزهخي وهك جيسمي جبريل
 له وكاتا تههات بو وهحي و تهنزيل
 قه بريش باخيكه له پاخي بههشت
 ياخوت دوزهخه بو مهردي بهرگهشت
 تيفكرن مهعناي فهرموودهي رهه بهر
 له دوعاي (تثبيت) بين باخه بهر
 (ان الانسان يسئل) راسه
 رپيگاي ئينساني حهقيقهت ناسه
 كه بهجي يان هيشت ههندي له خزمان
 رپاوهستن لهويا رپوبعي له زه مان

ئەبى بە چارى وە حشە تى پۈچى
 ئەبى بە ما يەى دەر ك و فتو و حى
 ئەمە سوننە تە بە ياساى ئىسلام
 پۈچ بەم مانە وە ئەگا بە مەرام
 ئەم جار ئەر كە سە يش بر و اتە وە مال
 بىدە نە دەستى خوداى (ذى الجلال)
 لە قە بر ستانا عەرز دامە گرن
 كارى حە رامە خووى پىنە مە گرن
 پىويستى نى يە يە بىناى مردوو
 مە يكەن بە خانووى پاشاى رابوردوو
 ئە وەن پىويستە شوپنى مە علووم بى
 شە خسى گە و رە بى و طفلى مە عسووم بى
 بە لى دارى تەر بر و ينن لە وى
 يا گولنى بۆن خوش ئە گەر رى كە وى
 گىاو دارى تەر لە وىا بىنن
 بە زىكرى خوا رە حمەت ئە نو ينن
 ئەمە فەرمو و دەى زاتى خەز رە تە
 بۆ خا وەن ئىمان ما يەى عىب رە تە
 با وە ر تان بىى كە رە حمى خودا
 لە سەر خى راتە نە رۈ ژو شە و دا
 نانى داما وى بە ر گى هە تى وى
 نەك صە ر فى پارە نە دۆل و شى وى

لای که می قهبر چالکی وایه نه یه لیت بونی مردووو که بیته دیره ووو
 مه نعی دپونده بکا لهو که مردووو که دهر کیشیته دیره ووو • سونته ته قهبر
 نه وونده په سا بی به ناسانی جیگه ی مردووو که ی تیا پیته ووو ، وه نه وونده
 قوولی بی بی که نینسانیکی نه کورت و نه دریز له ناویا پراوستی ههردوو
 دستی هه لپری نهوسا بگاته لیواره که ی ، جا نه گهر نهو زهوی یه پهق بوو
 وایا که قهبره که ی (نه لحد) بی ، واته لادپر بی ، یانی له لای قهدی
 قهبره که وه زهوی یه که به قهد له شی مردووو که هه لپدرن و مردووو که ی
 تی خن •

نه گهر زهوی یه که ی نه رم بی ، هه ر له ناو چاله که دا گور پیخه ی بو
 دوروست بکن ، نه و جار مردووو که که لای پی قهبره که دایه ، نه نه رمی
 له لای سه ری وه نه هیتری بو ناو قهبره که • سونته تیشه نه و که سانه
 که نه م تیشه نه کن ، نه وانه بن که نویژه که یان له سه ر کردوو ، وه هه ر
 نه و که سانه جلی بین بیدن به سه ر قهبره کنه دا تا
 مردووو که له جیگه ی خو یا دانه زریئن ، به لی بو ژنی کنه
 شووی هه بی شوو که ی له هه موو که س چاتزه بو داهیشمتی بو ناو
 قهبره که ی ، جا نه گهر قهبره که ی لادپر بوو له سه ر لای پراست
 پای بکیشن و پالی بدهن به و پیری قهبره که وه و پرووی له قینه کنه و
 پشته که ی به خشت یابه به رد بگرن • نه گهر به ته خته داریش بی هه ر باشه •
 جا قهبره که ی به سه را پر بکه نه وه سونته ته خشتی بخه نه ژیر سنه ری
 مردووو که وه و پرووی له قینه بی • سونته ته بو نه و که سه که له قه راغی
 قهبره که دایه سی مشت خول له خو لی گوره که هه لگری به سه ر یه که میانا
 (منها خلقناکم) و به سه ر دوو هه میانا (و منها نعیدکم) و به سه ر سیه میانا
 (و منها نخرجکم تارة أخرى) بخوینی و له پاشان نه و مشت خولانه یه که یه که

بکاته خواریه بۆلای سهری مردوووه که • ههروهها سوننهته یه کئی مشتیی
 خاک ههلبگری و جهوت جار (انا انزلنا) ی به سهرا بخوینیی تا ئاخیری
 سهووردهته که ، نه مجا نه و خو له بکا به سهرا کفنه که یا • جا پانی نه مه خول
 بگریته قهبره که وه تا پر بیته وه ، سوننهته قهبره که به قهدهر بسستی
 بهرز بگریته وه به لام به رزی یه که ی و اباشه له سهرو خواریه و ریک بی ،
 نه ک له خواریه تهخت بی و له سهروه باریک بی • سوننهته یه کئی
 له وانه که مردوووه که نه خه نه ناوقه بره ، که وه بلئی (بسم الله و من الله و علی
 مله رسول الله) ، ههروهها سوننهته هیچ فدرش له ژیر مردوووه کیدا
 پانه خه نه • که راهه تی هه یه مردوو له تابوو تا بخه نه قهبره وه مه گه ر خاکه که ی
 نمدارو پروو خه ک بی • سوننهته سهری قهبره که ئاو پشین بگری و
 بیکوته وه و جهوت بهردی بچووک به ریز له سهرا قهبره که دابترین و له لای
 سهریه وه کیلیکی بۆ داکوتن ، نه گه ر به ردیکیش له لای بی یه وه ،
 به ردیکیش له ناوه پاستی قهبری پیاودا هه بی باشره بۆ نه و دی قهبری
 پیاو له قهبری ژن جیا بگریته وه ، به لکو ئیحسانه • ههندی له زانایانی
 شه رع نه لاین نه مه یش به قیاس له سهرا بهرد دانانی جهزده ته (ص) له لای
 سهری مردوووه که وه که له پاش دفنی عوسمانی کورپی مه طعوون به ردیکیی
 هیناو له سهرا حاستی سهری عوسمان له سهرا قهبره که ی دای مه زرانوو
 فهرمووی بهم بهرده قهبری عوسمان دیاری نه کهم بۆ نه وه کاتی هاتم بۆ
 زیاره تی لیم ون نه بی • سوننهته پاش دایوشینی قهبره که ئیمام ته لقینی
 مردوووه که بکا ، بهم جووره له بهرده و پروویه وه دانیشی پشت له قیله بکاو ،
 خه لکه که یش پراوهستن و بلئی (یا عبد الله ابن امه الله اذکر
 العهد الذي خرجت علیه من الدنيا ، وهو شهادة ان لا
 اله الا الله و حده لا شریک له و ان محمدا رسول الله ،
 و ان الجنة حق ، و ان النار حق ، و ان البعث حق ،

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا، وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ،
 وَأَنَّكَ رَضِيتَ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ (ص)
 نَبِيًّا وَرَسُولًا، وَبِالْقُرْآنِ أَمَامًا وَبِالْكَعْبَةِ قِبْلَةً وَبِالْمُؤْمِنِينَ
 إِخْوَانًا. رَبِّيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
 الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) سونته ته ته مه سئی جار دوو باره بکریته وه و سونته ته
 له پاش ته لقینه که هه موو خه لکه که دو عای (تثیت) بکه ن بو مردو وه که ،
 واته دو عای ته وه که خوای ته عالا زمانی ته و مردو وه دابمه زریئی
 به جوئی که وه لامی فریشته کان بداته وه و سونته ته ته مه کومه له که دو عا که
 ته خوینن چند دقیقه له سهر قه بره که پراو دستن .

وه ته گهر هه موویان پانه وه ستان یه کئی له خزم و برایانی کابرا
 پراو ستی بو ته وه که ته و مردو وه له وه حشه تی قه بر ده رچی . سونته ته
 اوپرخانه ی هه ر خیزانیک پیکه وه بی . دروست نی یه له پاش دفن قه بر
 هه لدریته وه مه گهر مالی که سیکی تی که وتبی ، هه روا دروست نی یه
 هه لی بده نه وه و مردو وه که بگوین نه وه مه گهر له بهر ناچاری یه که وه کو
 ته وه ته و نه رزه ی تیدا نیراره ته رزی یه کیکی تربی و داگیر کرابی
 بو قه بر ، یا مردو وه که به نه شو راوی خرابیته قه برده وه ، وه هیشتا له شی
 تیک نه چوو بی ، ته گینا دروست نی یه ددری بینی ته گهر چی نه ششو رابی
 به لام ته گهر مردو وه که پرووی له قیله نه کرابی ، ته وه پیوسته
 ته و قه بره هه لدریته وه و پرووی مردو وه که له قیله بکری و دروست نی یه
 مردو وه له پیش دفن کردنیشا له و شوینسه ی تیا مردو وه بگوین زریته وه بو
 شوینکی تر، مه گهر به دوو مهرج یه کهم ترسی گوپانی بونی مردو وه کهت
 نه بی ، دوو هه م بولای قه برستانی باوک دایک و خزم و برای خوئی بری ،
 وه یا بو قه برستانی یه کئی له پیاو چاکان که به ته قواو خواپه رستی به نالوبانگ
 بوو بی ، یا خود ته و مردو وه تزیک بی له مه ککه وه یا مه دینه یا (مسجد

الافصى (زادها الله شرفا •

دروست نى په دوو مردوو بخرينه قه پريكه وه مه كهر له بهر ناچارى ،
له م حاله ته دا كاميان كه وړه تره نه خريته پيشه وه •• بهلى دوو كهس كه
مه حرم بن به يه كه وه كو باوك و كوپر يا دوو برايا ژنو ميرد نه وه
دروسته له قه پريكدا دفن بكرين به لام مه كرووه • ناشتى مردوو له
پورستانى شتى دا باشره له دفنى له شوينى تايبه تى وه كو خانووى ناو
ناوه دانى ، •• چونكه له كورستانى كشتيدا مزدووى صالح زوره وه
پربواريش فاتح يان بو نه خوئين وه ياساى ئيسلاميش له شهر نه وه هانووه
بو ئيمه • بهلى نه كهر سووديكى شهرعنى بيى له وه دا كه به تايبه تى دفن
بكرى نه وه باشه ، وه كو نه وه كورپيكى بيى به يه ويى قورئان له شهر
قه بره كهى بخوئينى وه له خانوودا بوى بكرى • دروست نى په بيناى قه بر چ
له ناو قه بره كه وه و چ له دهره وه مادام له قه برستانى كشتى دا بيى ، چونكه
نه بيى به هوى دا گرتى عه رزى مه وقوفه قه برستانه كه وه نه و يشه جه رامه ،
به لام بيناى قه بر له مولكى خاوه نه كه يا نه وه نه كهر له بهر ناچارى بيى (مثلا)
بو دفعى ناو يا دوژمن يا درپونده يا شتىكى تر نه وه دروسته ، بهلكو له
هندي (ماده) دا واجيه نه كهر ناچارى نه بوو نه وه مه كرووه •

بهلى هندی له فوقه ها فزموويانه له گورستانى گشتيشا
دروسته ؛ چونكه وه قفى عه رزه كه بو قه بر ، مه عنانى نه وه به هه رچى
بو قه بر پويست بيى نه كرى بو پاراستنى مردوو له دژنده وه له پرووخانى
قه بره كه وه له هه لدانه وهى خه لكى بو نه وقه بره له كاتى (اشتباه) دا • ئيسته
نه گهز نه وه قه بره له ناوه وه وه له دهره وه قايم نه كرنى زور نابا كه نه وه قه بره
ناواري نامينى ، بهلكو خه لكى به ناخه ق نه وه قه بره ويران نه كندو
مردوويه كى تازى تى نه خه ن ••• (فقط) له م صوورده تيشا
دروست بوونه كه (مقيدة) به نه دازه پويسته وه ، دروسته بو كهس و

گاری مردوو یا دوستو براده رانی پوخساری مردوو که ماچ بکه ن •
 سوننه ته خه بهردان به موسولمانان تا له مردنی کابرا ئا آبینه ووه و ناماده ی
 ته شیعی جه نازه ی و په وانه کردنی بو سه رقه بران بین •
 به لام بانگه واز کردن و تاریف کردنی مردوو که جهرامه • دروسته
 گریان له سه ر مردوو به نه دهب چ له پیش گیان ده رچوونی وه چ له پاش
 گیان ده رچوونی ••• به و مه رجه له گه ل هاوارو له سنگ دان و قورپیتوانا
 نه بی ، یه خه دادرین و موبرین و به رگی پدهش له بهر کردن و گوپینی
 به رگ و پو شاک کی عاده تی هه موو نه مانه جهرامن ، هه روا دریره دان به
 ماهم زیاد له سی پوژ جهرامه ، هه روا تازه کردنه وه ی ماتم له جه زنی
 یه که می پاش مردنی کابرا یا له پاش تیپه ربوونی سالتک به سه ریا ، هه موو
 نه م یاسایانه جهرامن و له لایه نی یاسای زه مانی جاهیلی یه وه ، وه له لایه ن
 کفره کانه وه هاتوو وه بو ئیمه ماوه ته وه ••

سوننه ته له بو گه لی دراوسی
 نه وه ی ئایینی ئیسلام نه ناسی
 نان دورست بکا بو نه هلی مردوو
 ئیلحاحیش بکا بیخون زوو به زوو
 لای مالی مردوو خواردنی طه عام
 بی ده لیلی دین جهرامه جهرام
 ده لیل سیاننه یه که م وه صییه
 بو خوارده مه نی گه ئی ته عزیه
 به عیباره تی دوور بی له تاوان
 نه ک بو ژنانی گورانی و گریان
 نه مه ی فه رموو وه (شبخ ابن حجر)
 له جه نائیزدا (تحفه) ی موخته بهر

دووهه م ئه مه يه له سه ر ده سته وام
 ئه هلي ته و شوينه دروست كه ن طه عام
 برياري بدن به فيكري خويان
 نان و چيست بدن به كه لي ميوان
 جا هه ر كه سي مرد له خه لكي ته و دي
 ناني ته عزيه وه ها بيته جي (1)
 سيهه م ئه مه يه كه ته و كه سانه
 ته عزيه ته كه ن له و برايانه
 له پيش خويانا ماده بنيرن
 به خاوه ن كاري مردوي بسپيرن
 تا ئه مان ته پون نانيان بو ته كه ن
 به شي ته وان و خه لكي نر ته دن
 ته كه ر نا چ بكه ين له ئينساني دوور
 دي بو ته عزيه ناچارو زه روور
 تابه تي وه كو خزم و براكان
 يادوستي راستي بو مردووه كان
 ناچارين له بو ناني ته مانه
 زه حمه ت بكيئيبين به پتي زه مانه

ته عزيه و دانيشتن له بو ته عزيه

ته عزيه كردن له كه ئي مردوو
 سوننه تي دينه به بي يه كه و دوو

(1) باسي (جناز) له كتابي (الانوار) •

ياسای ئيسلامه و سوننه تي دينه
مايهي دلخوشي براي ئايينه
به لام دانيشتن له بو ته عزي يه
نه بوه له عه سري (خير البريه)

هه رچه ند مه شهووره كه زاتي ره هبه ر
دانيشت له مز گهوت پاش مهرگي جه عفه ر
ياران ته عزي يه ي ذاتي ته ويان كرد
ئه مه ئايته باش تيفكره ورد

كه دونيا گوڤرا به مايه و غايه
ئيمامي (مالك) فه رمووي ره وايه
هه روا ره واي دا ئيمامي ته عزه م
دانيشتن له بو ته عزي يه و ماته م
چ له ناو مالا يا خو له مز گهوت
يا جيبي ته عزي يه هه رچووني ريكهوت
(واقعا) مردوو عه لاقه داره

به نه وه ي خزم و براو غه مخواره
گه لي زه حمه ته نه وه دامه زري
كه كهس نه پرسني له و كه مه نه مري
عه لاقه ي دوستي ته بري له ناوا
ره نجبي چه ند ساله نه دري به ناوا
به لام بفامن به ياساي شه رعي
ته عزي يه بكن له نه صل و فه رعي

بەم ھاتوچووہ دلیان خوۆش ئەبێ
ئیشی مەرگی باب فەرامۆش ئەبێ

قورئان خویندن لە تەعزیەدا

لە تەعزی یەدا خویندنی قورئان
گەلی بەسوودە بۆ موسولمانان
یە کەم ئەو خەلقە لە گەورە و منداڵ
دووور ئەگەونەو ئە واتە بەتال
دوو بە بیستنی ئایاتی قورئان
رەحمەت دیتە خوار بۆ ھەموو ئەوان
سیھەم بە نیازی ئەوابی مردوو
خیری بۆ ئەروا بە بێ یە ک و دوو
بە پێی ئەو (نصہ) وا لە بەرچاوا
بۆ (ابن حجر) ماوە لە ناوا
خۆ (ابن حجر) جیی باوەر ئەبێ
کۆمەلی ئیمە مەعلووم گەر ئەبێ
ئەنجا (قراءات) لە گەل (اهدا) دا
قورئان خویندە ئە گەل دو عادا
ھیچ کەسی نائی کە قورئان خویندن
بێ خیرە کاتی (تلاوہ) کردن
خویندی بۆ مردوو ئەوابە کە ی خوۆ
لەسەر شەراکت (اهدا) ئە کا بۆی

که (اهدا) ی بکهی له گهآل دو عادا
 مهقبووله به حهق له باره کادا
 زیاد له مانه ههر کاری هه بی
 که نههیی (شارع) لهو کاره نه بی
 نهوه (اباحه) نه بی به حو کمی
 نه مه تاپینه به شیوهی حه تمی
 ئیتر ههر کهسی نه م پیکا بکری
 رینی په حه تهی حهق له سهه ر حوی نه کری

باسی پرسه و قوربان خویندنو

نان خواردنی پرسه

سوننه ته بو دراوسی مائی مردوو ، نان بو مائی مردوو که
 دروست بکهن لهو شهوو پوژدها که مردوو که یان نه مرئ و هه و لیشیان
 له گه لا بدن بو نهوه پیخون ، •• به لام حه رامه نان دروست کردن بو
 نهو که سانهی که به مردوو که دا نه خوینن و کهس و کاری نه گرینن •
 سوننه ته پرسه و دل خویشی دانه وهی کهس و کاری مردوو که که سینکیان
 مردوو موسولمان بی یا کفری (ذمی) ، وه سوننه ته پویشتن بو سهه
 قه بران له گهآل جه نازهی گاور یا جووله که به مه رجئ خاوهن مردوو که
 موسولمان بی یا کفری (ذمی) یانئ کفری ناو وولاتی ئیسلام ، هه روا
 بو نهو کفرانه یس که مامه لهو تیکه لی شه رعی له گه لیانا هه یه • حه رامه
 که سائیک که خاوهنی مردوو کهن خوارده مه نی دروست بکهن بو خهآلک ،
 به تاپه تی نه گهر یه کئی له میراث به ره کان نا (بالغ) بی وه یا خود (سفیه) و
 بی ماریفه تی بی •

مه گهر کابرای مردوو کاتی خوی وه صیه تی کرد بی که نه دازدیه ک

له مالى صهرف بکری بۆ خواردهمهنى ئەوانهى دین بۆ پرسه .
بهومهرجه وهصیهتهکهى ئەوانه نه گریتهوه که دین ههله خوینن به
مردوه کهدا .

پریگایه کی تر ههیه بۆ خواردهمهنى پرسه کهر ئەویش نهوهیه
ئەوانهى ئەپۆن بۆ پرسه ، بهقهدهر خواردهمهنى خویمان یان زیاتر پاره
یاخۆ خواردهمهنى ، وه کو حه یوان و برنج و روون و شه کرو چای بنیرن بۆ
ئەو ماله لهپیش چوونى خوینا به نیازی ئەوه که خویمان لهوه بخوون و
پاشماوه کهى بۆ ئەو ماله بێ . به پاستى ئەم شیوهیه گه لیک مونسبه بۆ ئەوهى
ئینسان گیرۆدهى خواردنى حه رام نه بێ ، به تایبهتى مالى هه تیو .

دریژهى ئەم باسه ئەمهیه ، ئەمرۆ که ترومییل ههیه و هاتوچۆ ئاسانه ،
ئەو کهسانهى ئە گه نهوه مالى خویمان پویسته بگه پینهوه بۆ ئەو شوینی
خوینانه شار بێ یا لادی ، بهلام بۆ ئەوانهى که شوینه کهیان پریگه
ترومییلی لهسه ر نییه وهیان دووره فریانا کهون بگه پینهوه ، پویسته چاری
خواردنیان بکری بهو شیوهیه ، یا به وهصیهتى کابرای مردوو ، وه یاخود
بههوی ئەو مالهوه که پرسه کهره کان په وانهى ئە کهن بۆ مالى مردوووه که ،
وه یا به دهستهوام لهناو خه لکی ئەو شوینهدا که بهقهدهر حال نان بدن
بهوانه که دین بۆ پرسه ی هه ر مالىک مردوویمان لی بمری .

باشتر لهناو ئەم سووره تانهدا ئەوهیه که پرسه کهره کان لهپیش
خوینانهوه شت بنیرن . پویسته بزاینن که تهغزییه کردن سوتنهتهو
ئیحسانه ، بهلام دانیشتنی ئەهلی مردوووه که بۆ
پیشوازی و به خیراتی ئەوانه دین بۆ پرسه سوتنهت نییه .
بهلی ریوایهتى ههیه که له پاش شهید بوونی جهغههری ئامۆزای

حەزرەت (ص) لە غەزادا لە گەڵ زەیدی کوپی (حارثە) دا تەشریفی لە
 ئەو گەوتتا دانێشت و خەلکی ئەهاتن تەعزیەیان لێ ئەکرد • لەپراستیدا کە لە
 زەمەنی حەزرەتا پۆ تەعزیە دانە ئەنێشتن مەعذوور بوون ، چونکە
 ئەرکی بلاو کردنەوێ نایینی ئیسلام و غەزا لە ئارادا بوو ، ئەمرۆ ئەو
 نییە ، مادام ئەصالی تەعزیە سوننەتە ئیمامی (مالک) و ئیمامی (ابو
 حنیفە) پەروایان داوە کە خاوەن مردوووە کە لە شوێنێکدا دانێشتی و خەلکی
 تەعزیەیی لێ بکەن تاسی پۆژ ، ئەمە دروستە •

تەعزیە بیدعەت نییە

مەگەو نە شوینی واتە بی قیمەت
 کەوا تەعزیە دوورە لە سوننەت
 یانی بیدعەتەو دوورە لە ئیحسان
 واتە نە قامەو شەرعیەت نەزان
 ئەو (محدثاتە) خاوەن (رسالة)
 فەرمووی (بدعة) ه و (بدعة) ضەلالە
 کاریکی وایە خارج بی لە دین
 یانی (نصوص) ی قورئانی (مبین)
 هەرەو (نصوص) ی حەدیثی شەرعی
 کە ئەبن بەجی ئەباتی تەکلێف
 مەنطوق و مەفهووم لە پرووی (عبارة)
 ئەمجا (اقتضا) و ئیماو (اشارة)
 اقتضاء النص ، دلالة النص
 ئەمجارە بەشی اشاره النص

ترسی مه لوولیم نه بوا لیته وه
 میثالیم له یۆ ته مانیتته وه
 ههروا خارج بی له جیگهی (اجماع)
 یانی (اتفاق) بی شوبهه و نیزاع
 خارج له قیاس له گهل (استدلال)
 یۆ (مجتهد) ی به عیلم و کهمال
 (مجتهد) له لای ره هبهری پر نوور
 (مصیب) و (مخطیء) مه ئجوورن مه ئجوور
 لای مه ردی زانا (مجتهد) به رزه
 چرای پرووناکی تهختی سه ر عه رزه
 (خواص) و (عوام) پر یزیان لی ته گرن
 فه رمانی ته واز به دل وه ره ته گرن
 ته گهر (مجتهد) نه بی له کارا
 کاکه پییم بنی چیت و له بارا
 موجته هیده کان له لای زانیاران
 ره حمه تیان هینا یۆ رۆز گاران
 ته گهر به مچوره نه گهی به (عرفان)
 زۆر ماتل ته بی له (نص) ی قورئان
 جه معی ئایات و (نصوص) ی حه دیت
 که وته پاش فیه وتی حه زره تی ره ئیس
 گه لی موشکیله ی چه رخی خوله فا
 به (اجتهاد) یۆ لای خاوه ن صه فا

تەدوینی نەحوو صەرفی موبارەك
 لە چەرخى عەلى كەوتە تەدارەك
 (اجتهاد) كاری خاوەن كەمالە
 كەى جىگەى تانەى وردە منالە
 عەلاوەى ئەمە دەلىلىكى حەق
 قول الرّسول الاعلى الموفق :
 اقرؤا (يس) على موتاكم
 نص " معلوم " وقد اتاكم
 جائه گەر (موتى) به حەقىقەتە
 قورئان بۆ مردوو خىرو پەحمەتە
 ئەگەر مەجازە و ئەو مەقصودە
 بۆ زىندووى موشرف قورئان بەسوودە
 مادام بۆ زىندوو قورئان بەسوودە
 بۆ مردووى داماو زياتر مەقصودە

ئەم ياساو شىوئە كە ئىستا هەيە واتە لە شوئىنكدا لە
 تەغزى يەخانەدا دائەنیشن و قورئان خوئىن قورئان ئەخوئىنى و يە كە يە كەو
 كۆمەل كۆمەل خەلك دىن بۆ پرسەو فاتىحە ئەخوئىن و پاش ماوە يەك
 دوو بارە فاتىحە ئەخوئىن و ئەرۆن ، ئەم شىوئە يە هەرچەند زوو نەبوە بەلام
 شىوئە كى مناسب و حەلالەو خاوەن سوودە لە بابەتى دىنەو .

يە كەم بە هۆى قورئان خوئىندنە كەوە خەلكى بى دەنگ ئەبن و لە
 واتەى پرۆپوچ دور ئەكەونەو . دوو هەم هەموويان خىرى گوى
 گرتيان لەو قورئانە دەست ئەكەوى . سىهەم ئەو كەسانە كە لە مەعناى

پورتا که حالی نه بن هندی دهرزی ئاموژگاری وهرته گرن .

چوارهم نهو قورئان خوینه مادام نی یه تی نهوهی بیی که مردوو که
نه و ابا شهریک بیی و له نه نجاما دوعای بو بکا ، نهوه نهو مردوو بهو
ئاوابه نه گا . له مهزه بی شافعی دا زانای وه کو (ابن حجر) و ، له
مهزه بی حنه فیدا زانای وه کو (ابن العابدین) و ، ئیمامی نه حمده خوی
نهو فرمون نهوایی قورئان خویندن وه کو بو قورئان خوینه که هیه ،
ته گات بهو که سه شیش قورئانه کهی بو نه خوینری . لهم جووره باسانه نه گهر
دستی (مخالف) بیی نهوه ئیعتیار به قسه کهی ناکری ؛ چونکه ده لیلی
(مقابل) به هیزتره . نهم جووره نهوابه به فضل و رحمتی خودا نه گا به
موسولمانان . زیاد له مانه نهو که سه قورئانه که نه خویننی خوی به (نص) ی
فرموده ی حه زرت (ص) له سه ره هه موو وشه یه ک (۱۰) ده حه سه ناتی
پیی نه گا نه مه لای موسولمانان دیاره و جیگهی ئینکار نی یه و ، کابرای
قورئان خوین که نهوابه کهی ره وانه کرد بو مردوو کهو ، دوعای کردو
وتی : خوییه وینهی خیری نهم خویندنی منه ره وانه بکه بو فلانه کدس
نهوه به بیی شوبهه نهو خیره ی پیی نه گا . چونکه له قورئان دا خوا
دوعا کردنی پیغه به ره کان بو موسولمانان به یان نه کا . وه تاریخی
نه وانه شیشی کردوو که دوعا نه کهن بو موسولمانانی پابووردووی خویمان .
خوایش فرمویه تی : (ادعونی استجب) ئیتر نهو که سه که ریگه لهم
خیره نه گری ، نهوه ریگهی ره حمهت له خوی نه گری ، چونکه له سه ره
نهو بیروباوه پیی خوییه خوی بیی به ش نه بیی لهو خیره نهوابه .

زیاد له مه حه زرت (ص) فرمویه تی (سوورته ی یاسین بخوینن
به سه ره مردوو کاتانا) نه گهر مه بهس له مردوو نه وانه بیی که مردوون ،
نهوا ده رکوت بهم فرموده یه که خویندنی یاسین قازانجی هیه بو
مردوو کان . نه گار مه به سیش له مردوو نهو که سانهن کهوا له گیانه لادان

نزیکه بمرن ، نهوا دهر کهوت که یاسین قازانجی هه یه بو زیندوو ، خوای به قازانجی ئاسانی گیان دهر چون بی یا خیر بی ، . . . وه مادام یاسین بو زیندوو باش بی بو مردوو به (طریق الاولی) باشتره ، چونکه زورتر موحتاج و شیاوی په حمی خودایه و باقی قورئان وه کو یاسین وه ها خاوهن نه وابه ، ئیتر معنی قورئان خویندن له و مه جلیسانه بی جیگه یه و ، خویندنی به سووده . (ئاگادارین) . نهو کهسانه که نه لاین نه م کارانه بیدعه ته و بیدعه ت گومراهی یه ، نه وه خویمان گومران چونکه نازانن نه و بیدعه ته گومراهی یه که (خارج) بی له معنای قورئان و خهدیث و گرووی نوممه تی ئیسلام و بیروپای زانا موجته هیده کان ، نه گه رنا هه زشتی له پاش زه ماننی چه زره ت بووبی ئیمه بلین بیدعه ته ، نه وه گیرۆده ی زیان نه بین . ئینسانی موسولمان واجبه بگه پئته وه بو سنه ر حق و ، پرسیار بکا له و که سانه که شه رعیان خویندوه و عالمی گه وره ن ، هه تا له ئوسوولی دنیا شه ر لی تیک نه چی .

نه مه گورته باسک بوو له م شوینه دا عه رزم گروم بوئنه وه ی هوشیار بن له ریگه ی ئیسلام دوورنه که ونه وه .

زیاره تی قه بر . . . چوونه سه ر قه بران

چوونه سه ر قه بران سوننه تی دینه
 نه مری په هبه ری ریگه ی ئایینه
 گه لی جار نه چوو چه زره تی شه فیع
 له بو زیاره تی « جنه البقیع »
 ئادابی وایه چووینه زیاره ت
 پاره سته به شه رم به بی جه ساره ت

ژن دهر نه کهوئ پره ننگ و پوخساری
 پیاویش دس نه کا به ناهه مواری
 له سه ر قه برانا به دلئیکی پاک
 ر اوهستن به ره و قیبله ی شه ره فناک
 یانی پرووبکن له قه برو قیبله
 پشتی تی مه کن وهک پیاوی سوفله
 بلین . سه لامی خوی پهره ردگار
 له سه ر ئیوه بیت ئه ی ئه هلی مه زار
 ئیوه سابیق و ئیمه لاحیقین
 بو رحمی خودا گشت موسته حه ققین
 ئه مجا به گویره ی زه مان و مه کان
 دهوری که نه وه ئایاتی قورئان
 له سه ر نی یه تی و صوولی ته و اب
 بو ر وحی هه موان بی حه ددو حیساب
 ئیحسانی ئه وه به گویره ی ئاثار
 ئه گا به هه موان له سه ر ئیعتیبار
 هه روا سوننه ته زیاره تی پیاوان
 به شهرتی ئه ده ب ئه بی بو ژنان
 به لام با ژنان له گه ل مه حره م بن
 یا له گه ل ژنی بی قیره و ده م بن
 ژن ئه گه ر سه رپوش بدن به سه ردا
 ئه گه رینه وه له گه ل ئه مه ردا

زیاره تی گوپری باوک و دایکی خوت
 شه رعی پیغه مبه ر پیکه ی داوه بوت
 زیاره تی خوشک و براو براده ر
 ره وایه له سه ر سوننه تی ره هبه ر
 چه زره ت نه پویشت به دل و به گیان
 له بو زیاره تی هاوشیری عوسمان
 کاتی عوسمانیان داپوشی به خاک
 حازر بوو له وی سهر داری دل پاک
 ته شریفی پویشت به ردیکی دانا
 له سه ر قه بره که ی عوسمانی دانا
 فه رموی نه م به رده نیشانه له بوم
 تا لیم ون نه بی قه بری برای خوم
 برای شیر ی بوو ، شیره برا بوو
 بو دلی چه زره ت وینه ی چرا بوو
 هه روا زیاره تی ماموستایانت
 زیاره تی وه لی نیعمه ی زه ماننت
 زیاره تی قه بری مورشیدی سه ر به رز
 چرای (ثریا) بو نه هلی سه ر نه رز
 هه روا زیاره تی باقی نه ولیا
 ده لیلی ره حمه ت بو نه هلی دونیا
 نه مچا زیاره تی موجته هیده کان
 نه مچا سه حابی یا شه هیده کان
 جا زیاره تی قه بری نه نبیا
 له هه ر مه کان و شوینیکی دونیا

ئەمجا زيارەتى حەزرەتى پەسەول
پەھبەزى عالەم وەسىلەى وصورول
خۆزگە پى ئەكەوت لە ھەموو سالى
لەھەموو وەزەى و بە ھەموو حالى
زيارەتى پەوضەى بەرزى پىغەمبەر
بە صفەى دەروون دەروونى ئەنور
ئەوئە نوورت ئەھىنايەو
دلت بە ئەنوار ئەحەسايەو
بە سەفەر برۆى چەن پۆژە رىگە
ھەتا بگەيتە خاکی ئەو جىگە
ئەو خاگە بۆ تۆ وەك کىمىايە
چون خاکی بەرپى شای ئەنبىايە
ئەمانە ھەموو بۆ ئىمە خەیرن
باعىشى صفەى سلوگ و سەیرن
من عەزىت ئەكەم ئەى براى عەزىن
ئەى خاوەن عەقل و شوعوورو تەمىز
کہ (لا تشد الرحال) بۆ دل
نەكەى بە دىك لەسەر پەپەى گول
ئەو فەرموودەى بۆ نوپژە کانە
لەبۆ ھاوشانى مزگەوتە کانە
(شد الرحال) پەوا نەداو
بۆغەیرى سى جى لەرپووی دونیاو
مەككە و مەدینە و (مسجد الاقصى)
مەوریدی ئەنوار ئىستاگە و ئەوسا

له (فنج الباری) ته فصیلی ئەمه
 بخوینەرەوه گەلنی موهممه
 ئەگەر نا (شد الرحال) پئویسته
 بۆ گەلنی مه قام بۆ دین مه بهسته
 چون (شد الرحال) بۆ عیلم و عیرفان
 یاخود بۆ جیهاد له گەل کافران
 یا بۆ ته داوی یا صیلهی ئەرحام
 یا بۆ تیجارهت به گوێرهی ئە پیام
 یا بۆ موهممات له رۆزگارا
 بۆ دین پئویسته له ئیعتیبارا
 (شد الرحال) یش هه لاله بۆ تو
 یا فه رزه کاکه بزانه بۆ خو
 ئیتر هه دیشی بۆ مه وضوعی هات
 بوچی لای ئەدهی به شیوهی نه هات
 ره وضه ی ئە نبیای کیرامی ره هبه ر
 بارانی نووریان ئە پارێته سه ر
 به تایبه ت ره وضه ی ره سوولی ئە کره م
 موحه ممه د (ختم المرسلین) به جه م
 رۆحیان تیراوه به نووری ره حمه ت
 پره له فه یزی خه یرو به ره که ت
 ره وضه ی ئە صحاب و شو هه دای جیهاد
 مه وریدی فه یزه لای (رب العباد)
 هه روه ها ره وضه ی ئە هلی ئیجتهد
 ئە مجار عوله مای ته ربیه ی عیباد

ڀڙه ووضه ي ٿه ولياي کيباري عالهم
 ڀڙه له ٿه نوار يه قين موسه اللهم
 ههر کهس ٿه وانه زيارهت بکا
 ٻو قازانجني نوور تيجارهت ٿه کا
 ٿه وه ي دهماخي ڀڙ نه بي له زاخ
 به حق ٻون ٿه کا وه نه وشه و گولباخ
 قهت به بي به هره ناگه ڀڙته وه
 به فريض ي ٿه نوار ٿه حه سيته وه
 به تاييهت يه کي له ٿه هلي دل بي
 ياساي جهلبي نوور ٻو ٿه و حاصل بي
 چون قوتووي عه طري ٻو ٿه کر ٿه وه
 به نه شئي ٿه نوار ٿه گه شيته وه

تکاو نزا چوڻ ٿه بي

به لام لهم شوينه به دل هوشيار به
 له شهرعي ئيسلام باش خه به ردار به
 خودا خاليقه له همموو کارا
 په رو، ردگار نه ڀڙو زگار
 دل خوازت چي بي لاي نه بي و وه لي
 له خواي بخوازه صه ريح و جه لي
 به لي ڀڙه وايه به دل بيته دم
 بليي ٿه ي خوداي سه راسه ر عالهم
 له بهر حورمه تي ٿه م زاته پا که
 لام ده له و شهره که خه ته ر نا که

يا ئەو نيعمه ته كه رهم بكه پييم
 ده رگاي ئەو خيره بكه ره وه لييم
 ئەمه پيبي ئەئين به هره ي ته وه سسول
 به پايه و جاهي ئە نيباو روسول
 هه روا به پايه و جاهي ئە وليا
 يا خود به جاهي گه ئي ئە تقيا
 هه روا به پايه ي كرده وه ي چاكت
 كاري كرابي به له شي پاكت
 (أصحاب الرقيم) (١) وان له ئە لكه هفا
 حديثه كه يان (حسبي و كفي)
 ئەمه بارينكه و اريده به دين
 له سهر فه رمو و ده ي خير المرسلين
 هه روا ره و ايه براي خاتر جهم
 بلييت يا ره سول ره هبه ري عالهم
 يا خود ئە ي وه ي ئە ي مه ردي ئە كره م
 ئە ي خاوه ن ته قوا بي زيادو كه م
 دو عام بو بكن به به رزي هيممه ت
 بو ده فعي زه حمه ت يا جه لبي ره حمه ت
 رزگارم بكا له و دو ژمنانه
 يا له و ميخنه تي ئاخو زه مانه
 ئايه ي (أم حسب) (١) سوره ي (جاثيه)
 له بو ئيقناعي زانا كافي به

(١) أم حسب الذين اجترحوا السيئات أن نجعلهم كالذين آمنوا وعملوا
 الصالحات ، سواء مجاهم ومماتهم . ساء ما يحكمون . سورة
 الجاثية ، الآية ٢١ .

بۆ دوعا و نرا مایه ی ته و جیهن
 نه بی یا وهلی له ئه رزو فه له ک
 نابئی که متر بن له که لی مه له ک
 برۆ بۆ (له معقبات) (۱)
 ئەمان زیاتر به که راماتن
 دوعای و جیهان که لی به جی یه
 ئینکاری ئەمه واتهی بی جی یه
 مه دون به بی دل مه پۆن به بی چاو
 ئیسانی بی چاو و له گوئی که ناو
 چاوی سه ر نه بوو ته که ویتته چال
 چاوی دل نه بوو ئەمەری به بی حال
 نه که ی ئەم شو به هه پووی دلت بگری
 چۆن داوای دوعا له مردوو ئە کری
 له زیندوو داوای دوعایه بکه ی
 له روحی ئە یکه ی نه ک له له شه که ی
 پۆحیش ئە مینی له دوا ی مردن
 تۆیش ئە پۆیتته لای بۆ دوعا کردن
 طه له بی دوعایش سو ننه تی دینه
 ئە یکا ئە و که سه ی خاوه ن یه قینه
 باری تر هه یه با بلیم پیتان
 تا ئەم مه وزو و عه ده ر که وی لیتان

(۱) له معقبات من بین یدی و من خلفه یحفظونه من امر الله • سورة

الرعد ، الآية ۱۳ •

ئەنبىا و روسول ھەمو وەجىھن
 كاتى موشكىلى بىتتە بەرچاوى
 برۆ بۆلايان قسەى پى ناوى
 تۆ وای لە ھىواى ھەللى موشكىلت
 خودايش ئاگايە لە دەردى دلت
 چوویتتە بارە گای ئەولياى خودا
 كارت پۆ ئە كا خودا بە خودا
 چونكە ئەزانى تۆ پە نا بەرى
 دەرگای دۆس ئە گرى كە بە رھبەرى
 لای كوورەى ئاگر گەرم ئەبىتتە وە
 گەرما زۆرى سەند پى ئە تويىتتە وە
 لە ناو بە فرەدا سەرما دات ئە گرى
 لە دە كەس نۆيان ئەلین وا ئەمرى
 موقتەضای حالە بۆ بە فرو ئاگر
 سەردى ر گەرمى يان (باطن) و (ظاهر)
 نالىى بە بە فر لە رزم لى بىتتە
 يا ئاگر فەرموو بى بمسووتىنە
 ئەوليا وىنەى دەرمانى دەردن
 ئەمە ئەزانن ئەوانەى مەردن
 رۆحى ئەوليا رۆزى رۆونا كە
 ماىەى رۆوناكى دەررونى پا كە
 ھەر باوەر پىكت بە خودا بى
 مەقصوودت لە بۆ جى بە جى ئە بى
 ئەو كەسەى كە تۆ موشە وەش ئە كا
 بە غەشى دلى دلت رەش ئە كا

خودا خالقه بۆ جوزئی و کوللی
سه به بیش بۆ کار مه کشووفه و جهلی
(و آتیناه من کل شیء
سببا) نور بدون فیء
کهی مه نعی دهرمان کرا له نه خوش
کئی له خودای خوی ئه بی فه راموش
صالحان به ندهن به ندهی دل زیندوو
ناسالغ خهستن به وینهی مردوو
ئهم حه قایقه وه ربگرن به دل
به دل پرووناکی ئه گهن به مه نزل
ئه گهر تو بلیی ئهم جوره کاره
ده لیلی نی یه لهم رۆزگاره
من ئه لیم ههرچی نه هیی تیا نه بی
موباحه ئه گهر بۆ تو بیته جی
قورئان هاته خوار له بۆ (استنباط)
بۆ کاری عالم له سهر (انضباط)
گهر « اجتهادو استدلال » نه بی
بهس ئهم قورئانه بۆ جو ههال ئه بی
دهم قه پان نی یه ئه حکامی ئیسلام
ده لیل پیو بسته له بۆ خاص و عام
بایبیرینه وه کلافه ی که لام
ئه نجامی بینین به عه رزی سه لام
سه لام بۆ روحی پاکی پیغه مبه ر
یانئ (محمد) سهرداری به شهر

بۆ ئەھلى بەيتى بۆ ئاڭ و ئەصحاب
 بۆ پەيرەوانى تا رۆژى حىساب
 (نامى) يە كىكە ئا لەو كەسانە
 بۆ شەمعى روى ئەو بوو بە پەروانە
 ئەگەر بسووتى بە شەمعى روخسار
 يەقین ناسووتى بە شەرارهى نار
 لەسەر (صراطا) بآل ئەگرىتەو
 هەتا لەسەر حەوز ئەنیشیتەو
 جامى ئا و دىنى لە (حوض المورود)
 زوو ئەيخواتەو و ئەگا بە مەقصوود
 لە پاش سەيرانى لە پانايى دەشت
 بە شادى ئەروا بۆ باغى بەهەشت

زيارەتى قەبر

لە سەردەتاي ئىسلاميەتدا حەزرت (ص) مەنەى موسولمانانى کرد
 لە زيارەتى قەبرى مردووان ، بەلام پاش ماوەپەك فەرمووى : (كنت
 قد نهيتكم عن زيارة القبور إلا فزوروها فانها تذكركم الآخرة) پانى
 لەمەو پيش مەنەى ئیووم کردبوو لە چوونە سەر قەبران ، بەلام ئىبىتە ئەو
 مەنەم هەلگرت ، برۆن زيارەتى قەبرەكان بکەن چونکە ئەو زيارەتە
 قيامەتان ئەخاتەو بەر •

چوونە سەر قەبران چەندجۆرى هەيە ، يەكەم هەربۆ بىر کردنەو ديه
 لە پاشەرۆژ ، ئەمە بەتیکرا بۆ هەموو موسولمانان ئەبى لە ناسراوژ
 نەناسراو • دوو هەم بۆ صیلهى پەحمە ، ئەمە تايبەتى يە بۆ باوك و دايك و

خزم و کس و کار • له حدیثا هدیة ، هدر کس هموو جومعه یه ک
 زیارده تی باوک و دایکی بکا ، نهوه وه کو جه جیکی کرد بی وایه ، سیههم
 بو به جی هینانی حقی صد اقهت و دوستی یه ، نه مهش بریتی یه له زیارده تی
 دوستان و برادران بو نه دای حق و حقوق ، چونکه دوعای
 خه یریان بو نه کا ، وه یا فاتحه یان بو نه خوینی • چواردهم : بو وه رگرتی
 به ره کت و پیروزی یه ، نه مهش چند نه وعه : یه کهم وه کو زیارده تی
 نارامگای هزاره تی پیغه مبه ره سه لامی خوی لی بی که فه رموو یه تی :
 هدر کس زیارده تی من بکا نه وه شه فاعه تی بو نه کهم ، هه روا زیارده تی
 نارامگای باقی پیغه مبه ره کان سه لامی خویان له سه ره بی یا خود زیارده تی
 نارامگای دوستانی خوار و پیاوچا کان وه کو شاهی نه قشبه ند یا غه رشی
 گه یلانی یا باقی نه ولیا کان خودایان لی پازی بی •

• جا نوسوولی زیارده تی نه وانه وایه یه کهم جار ده ست نویتز بگری •
 کاتی پویشته نه و نارامگایه بلیت (السلام علیکم دار قوم مؤمنین وانا ان
 شاء الله بکم لاحقون) •

پاش نه و سه لامه له لای قه بری قه خری عالمه له خوا بپارپته وه که پایه و
 مه قامی نه و ذاته بهرز بکاته وه جا بپارپته وه بو ده فی موصیبهت له خوی •
 یا بو جه لبی ره حمدت و نه جامی خیر بو خوی ، چونکه نارامگای نه م
 جو ره که سانه ، جیگه ی به ره کت و پیروزی یه ، وه کو چون یه کئی
 رابووری نه باغچه یه کدا بوئی گول نه دا له ده ماخی ، وه ها له مه قامی
 نه وانه یشدا ، ره حمه تی خوا نه گات به دلی • وه نه اهر هه رچه ند له نیاتی
 قورئان بخوینی به نیازی نه وه که نه وابه که ی بگات به و زاتانه و ،
 له نه جامی شدا دوعایان بو بکا ، نه وه نه وان ئستیفاده تی لی نه کهن له سه ره
 فه رموو ده ی گه لی له عالمه کان ، یانی له حقیقه تا نه م گه یشتنی نه وابه
 جیگه ی خیلافه ، به لام بیری به هیزو فیکری به رزی زانایان له سه ره نه وه یه

له : ئەو ئەوابەیان پێ ئەکات ، خاوەنی ئەم بیرە ئەلینکن لەزاناکانی
مەزھەبی شافعی و حەنەفی و مالکی و حەنبەلی •• ئیمە باوەرمان ھەیە و
خودایش دەرکای کەردمی زۆر کوشادە •

ئەساسی ئەم باوەرپە ئەودە : کە بە کوێرە فەرموودە حەزرت
(ص) قورئان خویندن ئەوابی زۆرە وە لەسەر ھەر حەرفی دە ئەواب
ھەبە و دۆعاکردن بۆ مردوو یا زیندوو سوودبەخشە بە (نص)ی ئایدت ،
جا ئیمە قورئانە کە ئەخوینن و (اهدا) ی میسلی ئەوابە کە ئەکەین و
دوعایشیان بۆ ئەکەین ، ئیتر چاومان لەوانە (مخالف) دەو ئەبە ، کە
بە بێ دەلیل بۆ خۆیان قسە ئەکەن ، بەلام زیارت کردنی ژنان بۆ سەر
قەبران بەو ھەرجە دوروستە یا مەحرەمیان لە گەلا بێ ، یاخود لە گەلا دوو
سێ ژنی وادا بێت کە شەرمیان لێ بکری و خۆیان دەرنەخەن تا نامەحرەم
تەماشایان بکاو ، بۆ گریان و ھەلا خۆندنیش بە مردوو کانا نەپۆن •
ئەمە یەکیکە لە ئادابی زیارتی قەبران ھیوام وایە پەقتاری پێ بکەن ،
ن شاء الله ئەبێ بەھۆی جەزای خێر بۆ خۆتان و تاوانپۆشی ، یان
بەرزکردنەوی پایە ئەوان لەلای خۆی تەعالا ••

وصلی الله علی سیدنا محمد والہ وصحبہ واتباعہ باحسان الی یوم

الدین و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین •

تەواو بوو نووسینی ئەم کتیبە پیرۆزە لەلایەن موحتاجی پەحمی

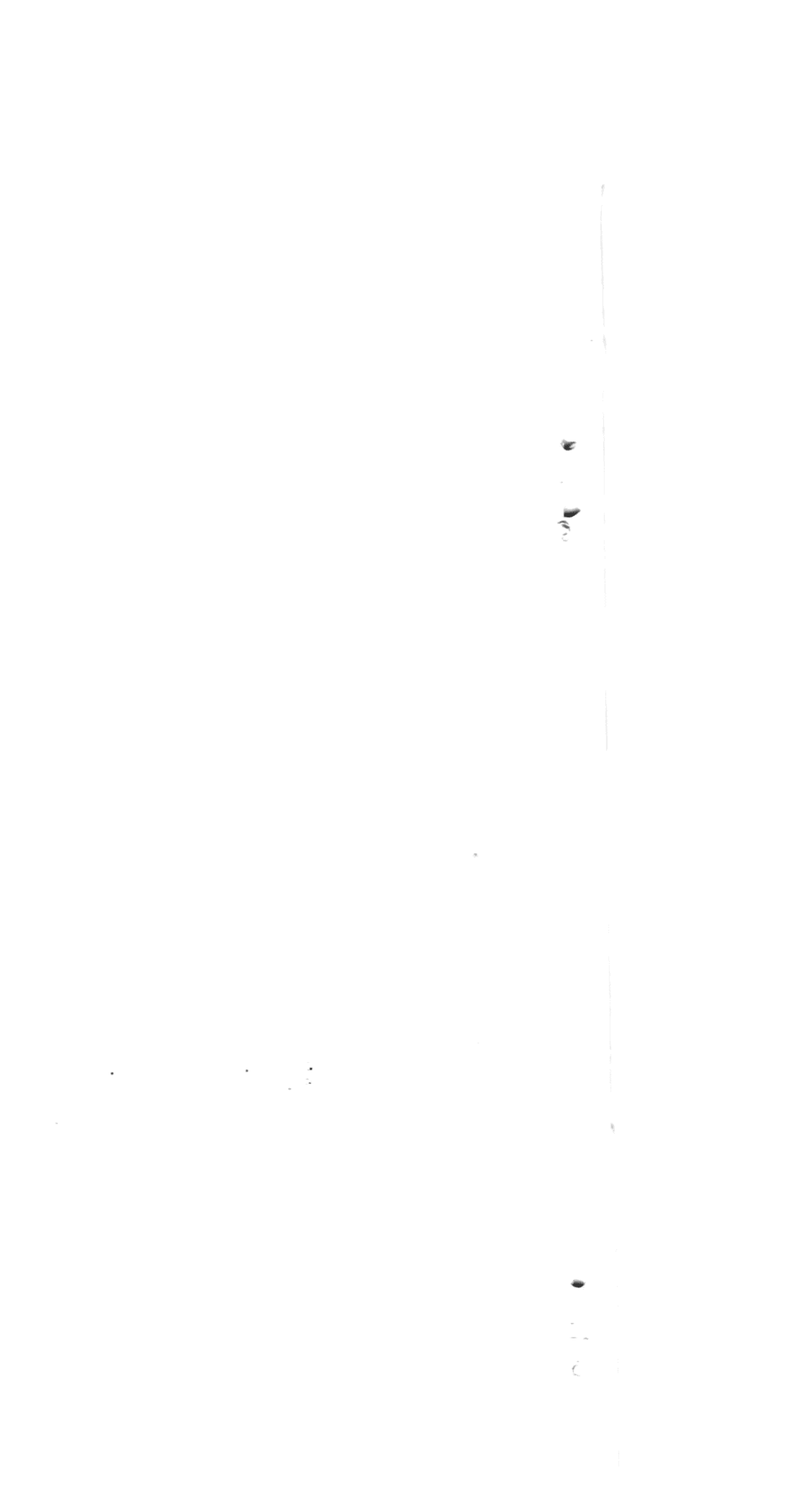
خوای (ارحم الراحمین) عبدالکریم محمد مودەپرسی مەدرەسە

حەزرتی شیخ عبدالقادری گیلانی یەوہ لە شاری بەغدا لە سالی ۱۴۰۵ی

کوچی و ۱۹۸۴ی زاینی •

ناواخن

تەلى پئويستە ئىنسان ھوشيار بىي لە مردن	۴
زىپكرى خواو وەصىيەت	۵
وەصىيەت	۶
ياساي ئىنسانىي نەخوش بىكەوى	۷
سەردانى نەخوش	۸
ياساي پاش گيان دەرچوونى مردوو	۱۰
شۆردنى مردوو	۱۷
كفن بو مردوو پئويستە	۲۷
باسى كفى مردوو	۲۹
نوئىرى مردوو	۳۱
شەرتى نوئىرى جەنازە	۳۳
ئەركانى نوئىرى جەنازە	۳۴
شەھىد ناشۆررى	۴۰
تەغزىيە و دانىشتن لە بو تەغزىيە	۵۶
قورئان خوئىندن لە تەغزىيەدا	۵۸
باسى پرسەو قورئان خوئىندن و نان خواردنى پرسە	۵۹
تەغزىيە بىدعەت نىيە	۶۱
زىارەتى قەبر ۰۰ چوونە سەرقەبران	۶۵
تكاو نزا چۆن ئەبى	۷۰
زىارەتى قەبر	۷۵

رقم الايداع ١١٥١ في المكتبة الوطنية ببغداد لسنة ١٩٨٦

پاستکردنه‌وه

تکایه بهر له خویندنه‌وه نه‌م دوو هه‌له‌یه پاست بکه‌نه‌وه یه‌که‌م :

له لاپه‌ره (۳۰) دا دپیری (۱۲) هه‌م زیاده‌یه لای‌به‌رنو له‌پاش دپیری (۱۳) هه‌م نه‌م دپیره دابنن :

• پپی‌نه‌لین (خمار) • به‌لام بو‌پیاو هه‌رچه‌ند مانعیش نه‌بی له زیادکردنی •

دوو‌هه‌میش : له لاپه‌ره (۷۳) دا دپیری یه‌که‌م بگویندنه‌وه بو‌سه‌ره‌تای لاپه‌ره‌ی (۷۲) و بیکه‌ن به‌دپیری یه‌که‌می نه‌و لاپه‌ره‌به •

